Lodzer Tageblat № 265

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פרייז 15 גראשען

לאדזשער טאגעבלאט

היינט 6 זייטען

רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען פון: רעדאקציע 10057, פון אדמיניסטראציע 10047.

מיטוואך, פ' תולדות כ"ח מרחשון תרצ"א | 19 listopada 1930 r. | 23-טער יאהרגאנג

סלאווען, סקלאדקאווסקי — קאנדידאטען פאר פרעמיער

קוועסטיאנירטער 2-טער יוד. מאנדאט אין לעמבערג אנערקענט פאר ליסטע 1

ב. ב.-קלוב טראגט אריין אין סיים א נייעם פראיעקט צו ענדערן די קאנסטיטוציע

צווייטער יוד מאנדאט איז לעמבערג נישט אנערקענט

לעמבערג. (טעלעפאניש) ביז 11 אין אווענד האט געדויערט די זיצונג פון יער קאמיסיע פעסטצושטעלען וועמען עס געהערט דער צווייטער פלאטשער מאנדאט. ענדליך האט מען דעם מאנדאט צוגעפסק'ענט לטובת דעם אייגנסעל, וויל פון דער ליסטע 14 זענען געפסל'ט געווארען 400 שטימען.

רעגירונג זאל זיך אפגעבען אין דימיסיע

ווארשא (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) ווי מען שמועסט אין די פאליטישע קרייזען וועט די רעגירונג זיך אפגעבען אין דימיסיע, באלד נאכ'ן סיים, ווי דער סיים וועט זיך צונויפקומען און דער מלוכה-פרעזידענט וועט באשטימען א נייע רעגירונג. אלס פרעמיערען זאלען באשטימט ווערען מוגימער סקלאדקאווסקי אדער פילק. סלאווען.

פרייטאג וועט בעקאנט ווערען דער אפיציעלער ענדגילטיגער רעזולטאט פון די סיים-וואהלען

ווארשא. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די הויפט-וואהל-קאמיסיע וועט אין הסכם מיט דער וואהל-ארדינאנציע ביז מיטוואך פעסטשטעלען דעם ענדגילטיגען רעזולטאט פון די וואהלען צום סיים. נאכדעם וועלען פעריפילם ווערען די מאנדאטען צווישען די פערשידענע ליסטעס און עס וועט צוגעשיקט ווערען דער פראטאקאל צום הויפט-וואהל-קאמיסאר.

די זיצונג פון דער מלוכה'שער וואהל-קאמיסיע וועט פערטיילען די מאנדאטען אויף די מלוכה-ליסטעס, נאכדעם ווי עס וועלען אנקומען די פראטאקאלען פון די וואהלען אין גאנץ פוילען. די זיצונג וועט פארקומען פרייטאג אדער שבת.

זעלבסטמארד פון א יודישען אינדוסטריעלער

ווארשא. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז אין ווארשא בעגאנגען זעלבסטמארד דער בעקאנטער אינדוסטריעלער יוליוש בערגער אנ'אוידעם פון בעקאנטען ווארשאווער אינדוסטריעלער מיכאל רוג.

נייער פראיעקט צו ענדערן די קאנסטיטוציע

ווארשא. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער קלוב פון ב.ב. גרייט צו ארייצוטראגען אויף דער נאענטסטער סיים-זיצונג א נייעם פראיעקט צו ענדערן די קאנסטיטוציע, וואס וועט זיך שטארק אונטערשיידען פון פריהערדיגען פראיעקט.

ווער וועלען בעפרייט ווערען די ארעסטירטע געוועז. דעפוטאטען?

ווארשא. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) ווי בעקאנט דארפען די ארעסטירטע געוו. דעפוטאטען, וועלכע האבען קאנדידירט צום סיים און זענען איצט ווידער געוועהלט געווארען, בעפרייט ווערען פון תפיסה אויפ'ן יסוד פון ארטיקעל 21 פון דער קאנסטיטוציע. אין צוזאמענהאנג דערמיט שמועסט מען אין די ב.ב.-קרייזען, אז די סיים-מעהרהייט וועט בעשליסען זיי נישט צו בעפרייען.

געשטארבען דער קרבן פון די זונטאגדיגע צוזאמענשטויסן אין ווארשא

ווארשא. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז אין שפיטאל אויף טשיסטא געשטארבען דער 19-יעהריגער יודישער בחור אהרן צוני-לאדזש, וואס איז פערוואונדעט געווארען בעת די זונטאג'דיגע געשלעגען צווישען די פראקעס און קאמוניסטען.

11 פרויען-דעפוט. אין נייעם סיים

ווארשא (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אין נייעם סיים וועלען אריינגעהן 11 פרויען, פארשטעהערינס פון פערשידענע פארטייען.

Ofiarą naszych czasów

jest ten biedny człowiek. Ciągłe troski i kłopoty sprawiają mu często bóle głowy. Z tego powodu ma on zawsze pod ręką oryginalne tabletki Aspiriny, które łagodzą te nieznośne bóle.

Istnieje tylko jedna

ASPIRINA BAYER

Każde opakowanie i każda tabletka oryginalnej Aspiriny opatrzone są znakiem BAYER.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 68 יאהר אונזער ליבע מוטער, גרויסמוטער, שוויגערמוטער און טאנטע

נ"ע גיטל לאה ליכטענבערג

אשת ר' פנחס ליכטענבערג ז"ל (פון דער היים דאבזשינסקא)

די לויה קומט פאר היינט מיטוואך, כ"ח מרחשון תרצ"א, 2 א זייגער נאכמיטאג פון טרויער-הויז פיעטריקאווער 64.

וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די הינטערבליבענע פאמיליע.

בלב נשבר ונדכה מודיעים אנחנו על האסון הנורא שקרנו במות עלינו בננו

נ"ע יצחק ב"ר פנחס הכ' ב"י קאפער

סטודענט האוניווערסיטעט בורשא בשנת 21 לימי חייו

ההלוי' תהי' היום, ביום ד', כ"ח מרחשון תרצ"א, בשעה 2 אחה"צ מבית-האבל רחוב נדאנסקא 42.

המודיעים בצער עמוק:

משפחתו המתאבלת

בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען (לאדזער וואהל-קאמיטעט).

12

אלע יודען שטימען צום סענאט נאר פאר דער ליסטע 12

היינט מיטוואך, ד. 19 נאוועמבער 9 אין אווענד קומען פאר פאלגענדע

וואהל-מיטינגען

אין צוזאמענהאנג מיט די סענאט-וואהלען

אין די לאקאלען פון „התאחדות" שענקעוויטשא 3/5, „בני-ציון," רזשגאווסקא 7, „סיני" גלובנא 62, פרובט- און געמיזע-הענדלער-פעראיין זגערזשער 28. רעדנער: סיים-דעפוטאט ד"ר ראזענבלאט, רעד. י. אוגער, לאוניק א. יאעל, ראטמאן י. מ. ביאלער, אינז. י. זעלינסקי. משה לימאן, א. אסט, י. ערליך, מ. טעמפעלהאף, צבי רינגארט און אנדערע.

יודען וועהלער! קומט מאסענווייז צו די וואהל-מיטינגען!

אונזער חשוב'ן פרעזעס פון ראט ה' **אינזש. גרשון פראשקער** צוליב'ן טויט פון זיין מוטער

נ"ע שרה רחל

דריקען אויס דעם אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל

ראט און פערוואלטונג פון דער קאאפעראטיווער באנק פון סוחרים און פאבריקאנטען, צעגעלניאנא 39.

בלאק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאלק אין פוילען (לאדזער וואהל-קאמיטעט)

12

יודען וועהלער! אונזער קאנדידאט צום סענאט פון דער לאדזער וואיעוואדזטווא איז

לאוניק אלעקסאנדער יאעל

ביי די לעצטע סענאט-וואהלען אין יאהר 1928 האט אונזער ליסטע בעקומען 73.000 שטימען און די ליסטע פון דער „אגודה" האט דאמאלס דערהאלטען נאר 22.500 שטימען. יעדער יוד, וועלכער וועט איצט ביי די סענאט-וואהלען אבגעבען זיין שטים אויף די אגודה'שע ליסטע, דארף וויסען, אז זיין שטים איז ארויסגעווארפען.

יעדער יוד, וועלכער שטימט פאר דער ליסטע 12

12 העלפט מיט אדורכצופיהרען א יודישען סענאטאר! שטימט דעריבער אלע פאר דער ליסטע 12.

רעדע פון דזשעמס ראטשילד אין ענגלישן פארלאמענט

פערענדיגט די דעבאטע איבער דער ארץ-ישראל-פאליטיק

בלוטיגער גענעראל-שטרייק אין שפאניען

פערענדיגט די ארץ-ישראל-דעבאטע

לאָנדאָן, 18. נאָוו. (יטא) אין ווײַ־טערדיגען גאַנג פֿון דער א"י־דעבאַטע אין ענגלישען פּאַרלאַמענט האָט גע־רעדט דזשעמס ראָטשילד, וועלכער האָט אָפּגעהאַרפֿען די אויספֿיהרונגען פֿון סימפּסאָן־בעריכט, אַז די „יקא"־קאָלאָ־ניעס זענען גוּנסטיג פֿאַר די אַראַבער. ראָטשילד זאָגט, אַז יודישע קאָלאָניעס מוזען בעשעפֿטיגען בלויז יודישע אר־בײַטער, ווײַל אַנדערש איז נישט מעג־ליך די ענטוויקלונג פֿון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים. דאָס ווײַס־בוך, זאָגט ווײַטער ראָטשילד, שטיצט זיך נישט אויף קיין שום פּאָזיטיווע יסודות.

נאָך ראָטשילד'ן גענומען דאָס וואָרט קענוואָרטי, מאַיאָר עליאָט און דער פּלאַנט־מיניסטער אַלעקסאַנדער, וועלכער רעזומירט אין נאָמען פֿון דער רעגירונג דעם גאַנג פֿון דער דעבאַטע און דער־מיט ווערט די דעבאַטע פערענדיגט.

לאָנדאָן, 18. נאָוו. (יטא) דער פּלאַנט־מיניסטער אַלעקסאַנדער איז בע־שטימט געוואָרען אַלס מיטגליד פֿון דער רעגירונגס־קאָמיסיע צו אונטערהאַנדלען מיט דער יודישער אַגענץ.

די ענגלישע פרעסע וועגן דער א"י־דעבאטע

לאָנדאָן, 18. נאָוו. (יטא) די היגע פּרעסע ברענגט אויספֿיהרליכע בעריכ־טען פֿון דער א"י־דעבאַטע אין ענגלי־שען פּאַרלאַמענט. די פּרעסע איז נישט אײַנינג אין דער אָפּשאַצונג איבער דער דעבאַטע און שטעלט טרי פֿראַגע, צו די דעבאַטע וועט אָפּשוואַכען די יודישע טענות און בעפֿרידיגען די יודען. די פּרעסע שטרײַכט אונטער, אַז די רעגי־רונג מוז אויצט זאָרגפֿעלטיגער צוגרײַ־טען איהר א"י־דעקלאַראַציע.

פראפאגאנדע צו רופען א אלאינדישען מוסול־מענישען קאנגרעס

באָמבײַ, 18 נאָוו. (יטא) די היגע מוסולמענישע קרײַזען זענען אונטער־פֿירט געוואָרען פֿון די מוסולמענער אין לאָנדאָן אויפֿצוהייבען אַ קאַמפּאַניע אין אונגדיען לטובת די מוסולמענער אין א"י און צו רופֿען אַן אַל־אינדישען מוסולמע־נישען קאָנגרעס.

אראבישע צייטונג געגען סימפסאן-בעריכט

ירושלים, (יט"א)
די חיפה'ער אַראַבישע צײַטונג „על כרמל" קוועסטיאָנירט די פֿעסטשטעלונג, וואָס איז ענטהאַלטען אין סימפּסאָן־בעריכט, אַז די באָדען־פּרײַזען אין א"י זענען שטאַרק אויפֿגעשרויפֿט צוליב די יודישע באָדען־קניות. די צײַטונג פֿאַר־שטעהט נישט, ווי אַזוי איז מעגליך, אַז די באָדען־פּרײַזען זאָלען ווערען בילינגער.

יודישער לופט-פליהער לעווין ארעסטירט אין חשד פון געלד-פעלשונג

ווינע, 18. נאָוו. (טו) דער יודישער אַקעאַן־פֿליהער לעווין, וואָס איז אין 1927 דורכגעפֿלויגען דעם אָקעאַן מיט דער „קאָלומביא", איז אַרעסטירט גע־וואָרען אין ווינע אונטער'ן חשד צו האָ־בען בעשטעלט בײַ אַ גראַווירער שטאַנ־צען צו מאַכען געפֿעלשטע פֿראַנצויזישע מטבעות.

לעווין לייקענט אָבער קאַטעגאָריש, ער זאָל האָבען געהאַט אַזאַ כוונה. ער ער־קלערט, אַז ער האָט אין ווינע געוואָלט לאָזען מאַכען שפּיל־מאַרקעס, ווײַל זיי קאָסטען דאָ בילינ אין בעוויזט רעכנונ־גען, אַז ער האָט שוין דאָ געלאָזט אויס־פֿערטיגען 100 טויזענד שטיק אַזעלכע שפּיל־מאַרקעס. ער איז גענוג רײַך און דאַרף זיך נישט לאָזען אויף אַזוינע שווינדלערישע דרכים.

לעת עתה איז לעווין נאָך פֿערהאַלטען אין אַרעסט.

1000 יודישע משפחות הויבט מען אן קאלאניזירען אין א"י

ירושלים, 18. נאָוו. (יטא) עס זע־נען אונטערגענומען געוואָרען די ערשטע שריט צו קאָלאָניזירען 1000 יודישע משפחות. די מיטלען זענען געזיכערט.

הכנות צו די וואהלען פון ציוניסטישען קאנגרעס

לאָנדאָן, 18. נאָוו. (יטא) אויף אַ בעראַטונג פֿון די אַרבײַטער־פּאַרטײַע־הער, מיטגלידער פֿון ציוניסטישען אַק־ציאָנס־קאָמיטעט, איז בעשלאָסען געוואָ־רען צו שאַפֿען אַ געמײַנזאַמען וואַהל־בלאָק צום 17. ציוניסטישען קאָנגרעס און אַ וואַהל־קאָמיטעט פֿאַר גאַנץ אײַ־ראָפּא.

„הארץ" געגען רופען דעם ציון. קאנגרעס קיין אמעריקא

מאָסקווא (יטא) אויף דעם אינ־טערנאַציאָנאַלען קאָנגרעס פֿון רעוואָלו־ציאָנערע שרײַבער, וואָס קומט איצט פֿאָר אין כאַרקאָוו, איז אויסגעקליבען געוואָרען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע צו בע־האַנדלען די פֿראַגען פֿון דער יודישער רעוואָלוציאָנערער ליטעראַטור. אין דער קאָמיסיע געהען אַרײַן די יודישע קאָמו־ניסטישע שרײַבער שכנא עפּשטײַן, בערל אָרשאַנסקי, איציק פֿעפֿער, סאַלוואַדאָר באַרזשעס פֿון לאַטײַנישער אַמעריקאַ און דער קאַריקאַטוריסט גראָפּער פֿון אַמעריקאַ.

קאמיסיע צו בעטראכטען פראגען פון יוד. ליטעראטור

ירושלים, (יט"א)
„הארץ" דיסקוטירט די פֿראַגע וועגען אָרט, וואו עס זאָל פֿאָרקומען דער 17־טער ציוניסטישער קאָנגרעס. די צײַטונג האַלט, אַז צוליב דער נישט־גינסטיגער רעאַקציע פֿון דער אַמערי־קאַנער פּרעסע אויף די לעצטע פּאָלי־טישע געשעהענישען וואָלט מען דעם קאָנגרעס נישט בעדאַרפֿט רופֿען קיין אַמעריקאַ.

פריהשטיק ביים מלוכה-פרעזידענט לכבוד דעווי

וואַרשאַ. (טעלעפֿאָניש פֿון אונזער קאָרעספּאָנדענט) בײַם מלוכה־פּרעזי־דענט איז הײַנט געגעבען געוואָרען אַ פֿריהשטיק לכבוד דעם אָפּפֿאָהרענדען אַמעריקאַנישען פֿינאַנץ־יועץ און פּוילען מיסטער דעווי.

אונטערגעצינדען א דארף

בריסק. (טעלעפֿאָניש) אין דאָרף אַמשאַני, פּאָלעסיער וואָיעוואָדזטווא איז פֿאָרגעקומען אַ גרויסע שרפֿה און עס זענען אָפּגעברענט געוואָרען 62 ווירט־שאַפֿטען. מען איז חושד, אַז דאָס דאָרף איז אונטערגעצונדען געוואָרען און דער פֿערברעכען טראָגט אַ פּאָליטישען כאַ־ראַקטער.

אפיציעלער רעזולטאט פון די סיים-וואלן אין וואהל-קרייז לאדז-פאוויאט

(פ) נעכטען אָווענד איז אונטער'ן פֿאָרזיץ פֿון פּרעזעס פֿון קרײַז־געריכט ריכטער בעלזשינסקי, פֿאָרגעקומען אַ זי־צונג פֿון דער קרײַז־וואַהל־קאָמיסיע 14, כדי פֿעסטצושטעלען די רעזולטאַטען פֿון די סײַם־וואַהלען אין קרײַז לאָדז־פּאָ־וויאַט

נאָך דער זיצונג האָט די קאָמיסיע פֿערעפֿענטליכט אַ בעקאַנטמאַכונג, אין וועלכער עס ווערט פֿעסטגעשטעלט, אַז פֿון די 248,865 וואַהל־בערעכטיגטע האָבען געשטימט 204,013, פֿון וועלכע 1219 שטימען זענען גע'פּסל'ט געוואָרען. דאָס אײַנסעל האָט בעקומען 67,964 שטימען, ליסטע 2 — 2,998, ליסטע 4 — 28,997, 5 — 950, 6 — 952, 7 — 57,045, 12 — 17,763, 18 — 9,799, 19 — 2,709, 22 — 333, 36—23 און ענדליך 13—24 — 248 שטימען.

פֿון ליסטע 1 זענען געוועהלט געוואָ־רען אַלס דעפּוטאַטען: באָלעסלאַוו פּיל־נאַ, פֿראַנטישעק קלאַצעק, מאַרעאוש יוגאָשאַ שאַניאַווסקי; פֿון ליסטע 4 — אַלעקסאַנדער דזשעזשאַווסקי, פֿון ליס־טע 7 — העגריק ווירזשיקאָווסקי און אַנטאָני שטשערקאָווסקי.

אונזער תשובה!

(אַ בעריכט - פֿערזאַמלונג פֿון דער לעצטער סעסיע פֿון ציוניסט. אַקצ.־קאָמיטעט אין לאָנדאָן)

די „התאחדות" אָרדענט אײַן דעם דאָנערשטאַג ד. 20. נאָוו. 8.30 אָווענד אין איהר אײַגענעם זאַל, שענקעוויטשא 3/5 אַ בעריכטס־פֿערזאַמלונג פֿון דער לעצטער סעסיע פֿון ציוניסטישען אַק־ציאָנס־קאָמיטעט אין לאָנדאָן א. ד. ט. „אונזער תשובה". ס'וועט רעפֿערירען דער מיטגליד פֿון אַקציאָנס־קאָמיטעט ד"ר אריה טאַרטאַקאָווער. דער רעפֿע־ראַט האָט אַרויסגערופֿען אַ גרויסען אינ־טערעס צווישען די ציוניסטישע קרײַזען אין אונזער שטאָט.

קרובים-זוכער

די לאָדזער אַפּטײַלונג פֿון „יעאַס" האָט ערהאַלטען תשובות אויף אַרויס־געשיקטע בריף פֿון קרובים־זוכער פֿאַר פֿאָלגענדע פּערזאָנען: טשאַרנאַ שטול־מאַן, בײַל עזינגלבוים, מרים ערדבערג, ריבה קרישטאַל, יחיאל ראובן באַרזשי־קאָווסקי, יעקב שטראַן, חיה זלאַטשעווס־קאַ, שלמה מענדל באַרניצקי, חיים און העניאַ קאַגאַן, בעשאַ צירל קאָרן, אהרן קרויסקאָפּ, ב. מ. קראַמאַרסקי, מאיר־נתן קאַרזידלאָ, יעקב זיעמבאַך, חיה זיל־בערבערג, העגדל פּישלער, שלמה יצחק ווישעלזאָן, מלכה וואָלפֿמאַן, לײַביש הערש קאַוויטש, יהודית מאַשקאָוויטש, חיה רײַכמאַן, פּ. מישליבאָרסקי, י. פּ. קוט־שינסקי, י. ש לײַבושעוויטש, משה לע־וואַרטאָווסקי, ר. ב. גראָסמאַן, חנה לעווי־קאָוויטש, ראָזאַ מאַכאַמאַנסקאַ, חינקע לײַבמאַן און מלכה פּשעבאָרסקאַ.

די אַלע אויבען־אויסגערעכענטע פּער־זאָנען קאָנען זיך מעלדען אין „יעאַס" (קילינסקיעגאָ 49).

* * *

אין דער היגער אַפּטײלונג פֿון „יעאַס" זענען אָנגעקומען אַרויספֿאָרערונגען און דאָקומענטען פֿאַר פֿאָלגענדע עמיגראַנ־טען: מענצער לײַב וואָלף, גערשט יצחק, גאָלקינער מרדכי, שטערן לעמל, גאָלד־בערג לײַב, גאָלדשמידט אברהם, אײַזען־שטײַן חיים מרדכי און בלינדער בלימאַ.

בלוטיגער גענעראל-שטרייק אין שפאניען

מאַדריד, 18. נאָוו. (טו) אויך אין אַליקאַנטע איז ערקלערט געוואָרען דער גענעראַל־שטרײַק. דער פֿערקעהר אין דער שטאָט איז אָפּגעשטעלט געוואָרען. עס איז געקומען צו צוזאַמענשטויסען צווישען די שטרײַקענדע און דער פּאָלי־צײַ. פֿיל פּערזאָנען זענען פֿערוואונדעט געוואָרען.

אין מאַדריד האָבען די בוי־אַרבײַטער געפּרובט צוזוטרעטען צו דער אַרבײַט, אָבער די שטרײַקענדע האָבען זיי מיט געוואַלט בעזײַטיגט. די סינדיקאַליסטען זענען ענטשלאָסען דעם גענעראַל־שטרײַק מיט אַלע מיטלען ווײַטער פֿאָרטצוזע־צען.

מאַדריד, 18 נאָוו. (טו) אין פֿער־לויף פֿון גענעראַל־שטרײַק איז אין באַר־צעלאָנאַ געקומען צו אַ צוזאַמענשטויס צווישען די שטרײַקענדע און דער פּאָלי־צײַ. די שטרײַקענדע האָבען געוואָלט בע־זײַטיגען פֿון דער אַרבײַט די אַנגעשטעל־טע פֿון אַ טעלעפֿאָן־געזעלשאַפֿט. זשאַנ־דאַרמעריע האָט נישט דערלאָזט דערצו. די שטרײַקענדע אַרבײַטער האָבען די זשאַנדאַרמען בעוואָרפֿען מיט שטײַנער. דערויף האָבען די זשאַנדאַרמען געענט־פֿערט מיט ביקסען־שאָסען. פֿיל אַרבײַ־טער זענען פֿערוואונדעט געוואָרען.

אין וואַלענציאַ האָבען זיך אַנגעשלאָ־סען אין שטרײַק די אַרבײַטער פֿון דער בוי, האָלץ און מעטאַל־אינדוסטריע. אויך אין גראַנאַדאַ איז פּראָקלאַמירט געוואָרען דער אַלגעמײַנער שטרײַק. די סיבה פֿון גענעראַל־שטרײַק איז די אומ־צופֿרידענהײַט פֿון דער אַרבײַטערשאַפֿט מיט דער פּאָליטישער לאַגע אין לאַנד.

ווער האט געוואונען אויף דער מלוכה-לאטעריע?

15597 .זל 10.000
169621 5.000
99119 2000
22895 199604 1000
125975 500
108554 86429 4[illegible]200 13111 400
182011 121515 109872
94156 82040 64696 19704 200
125471 119418 116958 102187
171989 158172 144194 134586
78 6324 4305 8174 2893 150
47971 24583 20565 13432 6896
66217 60450 54797 (02 52548
98313 86383 78039 74686 66759
120731 118440 117922 109471
132075 131980 126170 121727
149325 138895 136387 134686
162265 158871 158540 150496
176349 168856 167117 163727
201056 198880 185145 178788
209216 207229

הייזער-שטייער און אפצאהל פון סחורות אויף א שטאט-ראט-קאמיסיע

(מ) הײַנטיגען דאָנערשטאָג אָווענד וועט די פֿינאַנץ־ און בודזשעט־קאָמי־סיע בײַם לאָדזער שטאָט־ראַט אָפּהאַל־טען אַ זיצונג, אויף וועלכער עס וועט צווישען אַנדערן בעהאַנדעלט ווערען די פֿראַגע וועגן קאָמונאַלען צושלאַג פֿון הײַזער פֿאַר 1931. אויך וועט בע־טראַכט ווערען דער אויסטאַוו וועגען אָפּצאָהל פֿון סחורות, וואָס ווערען גע־בראַכט קיין לאָדז מיט די באַהנען א.א.

די שפאנונג אין לאדז וועגען קאלישער מאנדאט

ערשט נעכטען איז בעוואוסט געווארען דער רעזולטאט

פֿון די לעצטע ידיעות, וואָס מיר האָ־בען בעקומען פֿון קאַליש איז צו זעהען, אַז די ליסטע נומער 17, אויף וועלכער עס האָט קאַנדידירט פּרנס בנימין רוס פֿון לאָדז, האָט נישט בעקומען קיין מאַנדאַט. גאַנצע 2 טעג האָבען קורסירט פֿערשידענע קלאַנגען וועגען דעם דאָזי־גען מאַנדאַט. מאָנטאָג מיטאָג האָט „פּאַט" פֿונאַנדערגעשיקט אַ ידיעה, אַז די ליסטע נומער 17 האָט אין קאַליש בעקומען אַ מאַנדאַט, און בנימין רוס איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַלס סײַם־דעפּוּ־טאַט. די זעלבע ידיעה האָט אויך שפּע־טער אין אָווענד געבראַכט די וואַרשאַ־ווער פּרעסע־אַגענטור „איסקראַ". דאָ־געגען האָבען ידיעות פֿון פּוילישען ראַ־דיאָ געמעלדעט וועגען אַן אַנדער פּערזאָ־לויך בײַ די קאַלישער מאַנדאַטען.

פֿון אַנדערע קוועלען האָט מען די דאָזיגע ידיעה ווידער אָפּגעלייקענט און אַזוי אַרום האָט מען ביז נעכטען מיט־טאָג בשום אופֿן נישט געקאָנט דערגעהן ווי עס האַלט מיט דעם צווייפֿעלהאַפֿטען קאַלישער מאַנדאַט. די סיבה דערפֿון איז געווען דאָס, וואָס אין דער הויפּט־קאָמיסיע פֿון קאַלישער וואַהל־קרײַז איז אָנגעגאַנגען אַ קאַמף וועגען דער עניגע קישער ליסטע 4, ד. ה. צי מען זאָל פֿאַר איהר אָנערקענען נאָך דרײַ מאַנדאַטען, אָדער גאַנצע פֿיר.

די ענדעקישע ליסטע האָט בעקומען 53 טויזענד שטימען און האָט דערבער געקעמפֿט פֿאַר איהר פֿירטען מאַנדאַט אין די ליסטע 17, וועלכע האָט בעקו־מען 10,439 שטימען האָט געקעמפֿט פֿאַר'ן ערשטען מאַנדאַט.

ערשט נעכטען מיטאָג איז פֿעסטגע־שטעלט געוואָרען, אַז די ענדעקישע ליס־טע האָט פֿאַר'ן פֿירטען מאַנדאַט 13 טוי־זענד שטימען, דאָס הײַסט מיט קנאַפּע 3 טויזענד מעהר פֿון נומער 17. דערי־בער האָט די וואַהל־קאָמיסיע צוגע־פּסק'ענט דעם מאַנדאַט פֿאַר די ענדע־קעס.

דער דאָזיגער קידער־ווידער אַרום דעם קוועסטיאָנירטען קאַלישער מאַנדאַט האָט צוויי טעג געהאַלטען אין גרויס שפּאַנונג די לאָדזער בעפֿעלקערונג און די מעלעפֿאָנען פֿון אונזער רעדאַקציע האָבען ממש אַ מינוט נישט גערוהט פֿון די אָהן אַ שיעור אָנפֿראַגען: וואָס איז מיט בנימין רוס'עם מאַנדאַט

——=0§0=——

קופאן № 172

אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

דער בעזיצער פֿון'ם דאָזיגען קופאָן קאָן בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי־קאָנסול פֿון אונזער רעדאַקציע.

גילטיג הײַנט מיטוואָך, ד. 19. נאָוו. פֿון האַלב 9 אָוו.

הננו משתתפים בצערו הגדול של ידידנו הנאמן
מר אינג'יניר גרשון פרשקיר נ"י
במות עליו אמו העדינה
שרה רחל נ"ע
ביגיעתו ובעבודתו הנלהבה למען ארצנו, ימצא את נחמתו.
עמנואל המבורסקי ורעיתו

עטופי יגון עומדים אנו בפני קברו הרענן של חברנו היקר
יצחק קופר נ"ע קנד. משפטים
סגן יו"ר אגודתנו
מביעים אנו בזה למשפחתו המתאבלת את רגשות השתתפותנו החמים.
אגודת בוגרי הגמנסיה העברית II
בלודז

ביום ג, כ"ז מרחשון ש. ז. נקטף מאתנו חבר אגודתנו הנאמן
יצחק קופר נ"ע
סטוד. השנה הרביעית למשפטים בורשה.
משתתפים אנו בצער משפחתו המתאבלת, תמצא תנחומים בתוך שאר אבלי ציון וירושלים. כל חברי אגודתנו מתבקשים לבוא לבית הנפטר (גדנסקה 42) בכדי להשתתף בלויתו.
אגודת אקדמאים ציונים בלודז.

בעקאנטמאכונג.
דערמיט ווערט בעקאַנט געמאַכט, אַז פֿון הײַנט ביז מאָנטאָג ד. 24 ד. ח. ווערט יעדען טאָג פֿון 5–7 אָווענד אײַנגעשריבען צעגעלניאַנאַ 52
אָרימע קינדער צו בעקליידען.
די פֿערוואַלטונג פֿון פֿעראיין „מלביש ערומים"
באמערקונג: די קינדער וואָס זײַ זענען געווען בעקליידט בײַ די פֿאָריגע בעקליידונג, ווערען יעצט נישט אָנגענומען.

הננו מודיעים בזה בצער רב, בימי עלומיו נקטף מאתנו
החבר **יצחק קופר** ז"ל
בן 21 שנה
חברינו מתבקשים להשתתף בהלויה שתתקים היום בשעה 2 אחה"צ מבית הוריו גדאַנסקאָ 42
ועד מפלגת העבודה הציונים „התאחדות" בלודז.

Dr. med.
H. Borzekowska
ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר אַקושער און פֿרויען־קראַנקהײַטען
צוריקגעקעהרט
Gdańska 44, tel. 185-88
5059 נעמט אָן פֿון 5 ביז 7 אָווענד.

סטאַרשי פֿעלדשער
J. Bornstein
צעגיעלניאַנאַ 51, טעל. 201-25.
מיט לאַנג־יעהריגער שפּיטאַל און פּריוואַט פּראַקטיק
נעמט אָן טעגליך.

מענשען אויסצוטראגען צייטונגען
ווערען געזוכט. צו ערפֿאַהרען אין אַדמיניסטראַציע פֿון „לאָדזער טאָגעבלאַט"

Dr. med.
G. Gersztajn
ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר אויגען־קראַנקהײַטען
Traugutta 12 (טראַוגוטאַ)
Telefon 175-10
נעמט אָן פֿון 11 ביז 1 און פֿון 7 ביז 8 [illegible].

Dr. med.
H. Krauskopf
אַקושעריע און פֿרויען־קראַנקהײַטען
זגיערזשער 16 טעל. 113-47. נעמט אָן פֿון 4–7

Dr. med. M. Lerner
קינדער־קראַנקהײַטען
זאַכאָדניאַ 64, טעל. 113-09 נעמט אָן פֿון 3–5

Dr. med. E. Reicher
ספּעציאַל אַרצט
פֿאַר הויט האָר און וועגערישע קראַנקהײַטען
דיאַטערמיע־בעהאַנדלונג און עלעקטראָ־טעראַפּיע
פּאָלודניאָוואַ 8 טעל. 201-93. נעמט אָן פֿון 8–11 פֿריה און 5–9 אָווענד. [illegible]
פֿאַר אונבעמיטעלטע לעכעניצע פּרײַזע

Dr. Niewiażski
ספּעציאַליסט
פֿאַר סיפֿיליס, טריפּער און מענער־שוואַכע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
פֿאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.
אַנדזשעיאַ 5 טעל. 159-40
נעמט אָן פֿון 8 ביז 11 פֿריה און פֿון 5 ביז 9 אָוו.

ווינער ארטאפעדישע פראצאווניע
- אונטער אויפֿזיכט פֿון אַ דאָקטאָר ספּעציאַליסט -
מאַכט לויט גיפּס־מאָדעלען וואָקלאַדקעס נעגען פּלאַט־פֿיס קינסטליכע פֿיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען און אַפּאַראַ־טען א. ז. וו. גדאַנסקאַ 28 וו. 1, פֿון 5–7 אָווענד.

אמעריקא וועט ווערן דער פאליטישער צענטער פון ציוניזם

די וויכטיגע ראל פון דער ניי-געשאפענער פאליטישער קאמיסיע. - אלע ציוניסטישע שאטירונגען ווערען צוגעצויגען צו מיטארבייט.—קאלאניזאציע פון מיטעל-קלאס וועט זיין די הויפט-אויפגאבע אין דער צוקונפט

(א בריף פון לאנדאן, ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט")

פון **א. פוניאנסקי**

צי האט מען געדארפט א זיצונג פון ציוניסטישען אקציאנס קאמיטעט אין סאמע מיטען ברען פון פאליטישען קריזיס? — אז א פראגע, וועלכע איז מעהר ווי איינמאל אויפגעוועקט געווארען אויף די זיצונגען פון א. ק. גופא און איז דיסקוטירט געווארען אויך נאכדעם, ווי די זיצונגען האבען זיך געשלאסען. די איינפלוסרייכע עלעמענטען פון ציוניזם האבען זיך ביי דעם א.ק. נישט געקאנט בעטייליגען. אמעריקא איז כמעט ווי נישט געווען פערטראטען, כיוס דעם אויסנאהם פון ה' יוליאן מעק. וועלכער האט זיך צופעליג געפונען אין לאנדאן. אויך א"י איז געווען שוואך פערטרעטען. רוטענבערג האט געפעהלט, ד"ר רופין און א ריהע אנדערע פערזענליכקייטען. ה' י גרינבוים, דער פיהרער פון דער פוילישער אפאזיציע, האט צוליב זיין קראנקהייט אויך נישט געקענט זיך בעטייליגען, און ה' ראבערט שטריקער, דער פיהרער פון די ראדיקאלען, איז געווען בעשעפטיגט מיט די עסטרייכישע וואהלען. אין א גרויסער מאס איז דעריבער די זיצונג פון א. ק. געווען א פארבלאזע און איהרע בעשלוסען ווייניגע און נישט זעהר אקטועלע.

שוין לויט דער קאנסטיטוציע האט דער אקציאנס־קאמיטעט, מיט דער שאפונג פון דער יודישער „אגענץ" פערלוירען זיין ראליע. ווערט. זיינע בעשלוסען זענען פאר דער עקזעקוטיווע נישט אבליגאטאריש, ביז די „אגענץ" האט זיי נישט בעשטעטיגט. דעריבער, ווען עס איז געקומען צו פאליטישע פראגען, זענען זיי צוערשט און צולעצט בעהאנדעלט געווארען דורך דער פאליטישער קאמיסיע פון דער יודישער אגענץ, וועלכע האט צו דערזעלבער צייט אפגעהאלטען איהרע זיצונגען אין לאנדאן און וועלכע עס האבען זיך צוו. אגב. אויך בעטייליגט ה' דזשעמס ראטשילד, בערנארד קאהן, ה' פלעקסנער, נתן לאסקי און אנדערע. אויסער דעם אין די קאמיסיע אויך געשטאנען אין שטענדיגער פערבינדונג, טעלעפאניש און טעלעגראפיש מיט די ציוניסטישע און אגענץ־פיהרער אין אמעריקא אליזא, אויף דעם געביט פון פאליטיק האט דער א. ק. נישט פיל געלייסטעט און אויפ'ן עקאנאמישען געביט אפילו נאך ווייניגער. א פארשלאג, וועלכער איז טעלעגראפיש געמאכט געווארען דורך ד"ר רופין און ד"ר ווערנער סענאטאר, אז מען זאל אויסארבייטען א פלאן צו בעזעצען 5000 יודישע פאמיליעס אויפ'ן באדען פון קרן־קימת און פערלויף פון די נעכסטע דריי יאהר, איז בעהאנדעלט געווארען, אבער קיין שום דעפיניטיווע שריט, אויסער דער שאפונג פון א קאמיסיע, זענען נישט אונטערנומען געווארען אין דער ריכטונג. אפילו דער פריהערדיגער פלאן פון בעזעצען 1000 פאמיליעס איז אויך איבערגעגעבען געווארען דער קאמיסיע.

און דאך, נישט קוקענדיג אויף דעם אלעמען, איז דער א. ק. נישט געווען אינגאנצען אומנוציג. ערשטענס, אמאל איז בעשטאנען די נויטווענדיגקייט, ערב א קאנגרעס צו פעסטשטעלען מיינונגען און נייגונגען פון די יודישע מאסען. דער אקציאנס־קאמיטעט איז דאך דער „קליינער קאנגרעס" מיט יודישע פערטרעטער פון אלע לענדער. און מיט די געפיהלען און פאדערונגען פון די יודישע מאסען האט מען זיך געמוזט רעכענען בעקענען אויסערדעם איז מאקי געווען נויטיג צוזאמענצופיהרען אלע ציוניסטישע פיהרער און זיי בעקענען גענויער מיט דער פאליטישער לאגע. אפשאפען דעם צושטאנד פון כאאס און פערצווייפלונג, געבען דער יודישער אויפרעגונג מיט'ן ווים־פון א.א.וו. א פראקטישע ריכטונג, וועלכע זאל פיהרען צו פאזיטיווע רעזולטאטען. אנשטאט סתם א פערבימערטקייט וועלכע קאן נאר דפיהרען צום יאוש.

אין דעם זינען איז די זיצונג פון א. ק. געווען צווייפלאז א גרויסער ערפאלג. מענשען וועלכע זענען זיך צונויפגעפאהרען מיט דעם געדאנק אפצושאפען די עקזעקוטיווע פון ד"ר ווייצמאן, האבען געהאט די געלעגענהייט צו זעהען, אז מיט דעם ווילען זיי די לאגע אין קיין פאל נישט פערבעסערען. זיי האבען מעהר ווי פריהער זיך איבערצייגט פון דער גרויסער נויטווענדיגקייט פארט צוזעצען די פראקטישע ארבייט און אפשר איינע פון די וויכטיגע ענטשלוסען איז געווען די איבערטראגונג פון שווערפונקט פון דער צוקונפטיגער קאלאניזאציע אויפ'ן מיטעלקלאס יודען מיט קליינע מיטלען, גלייכצייטיג מיט דעם ארבייטער אהן וועלכע עס איז נים איינענע מיטלען

אין געוויסע אפאזיציאנעלע קרייזען פון דער לייטונג פון ד"ר ווייצמאן, ערקלערט מען אז דער פאקט, אז א פאליטישע קאמיסיע איז אויסגעוועהלט געווארען צו דער עקזעקוטיווע, הייסט אז דער אקציאנס־קאמיטעט האט דורך דעם ארויסגעוויזען, אז ד"ר ווייצמאנ'ען און דער אלטער עקזעקוטיווע אליין פערטרויען זיי נישט. דאס איז אבער דורכאויס נישט דער פאל. ס'איז אנ'אפענער סוד פאר יעדען, וועלכער האט זיך בעטייליגט אין די זיצונגען, אז די איצטיגע עקזעקוטיווע, אפילו אהן דער פאליטישער קאמיסיע, האט געקאנט פערבלייבען, ווייל דער רוב פון די בעטייליגטע איז געווען אויף איהר זייט. אויב א פאליטישע קאמיסיע איז יא געשאפען געווארען, איז דאס נישט אונטער דעם דרוק פון דער אפאזיציע, נאר צוליב דעם ווילען פון ד"ר ווייצמאן צו פערמיינערען אזוי וויים ווי מעגליך אלע יודישע כחות ביז'ן קאנגרעס כדי צו פערגרעסערען די איינאמען פון די פאנדען און ערמעגליכען א פערשטארקונג אין דעם טעמפא פון דער ארבייט פאר דעם אויפבוי פון א"י. די אנהענגער פון ווייצמאן האבען אויף דעם פונקט זיך פולשטענדיג פעראייניגט מיט דער אנשויאונג פון די ראדיקאלע ציוניסטען און מיט דעם פארשלאג, וועלכען עס האט געמאכט איינער פון זיינע פיהרער. ה' נחום גאלדמאן. שטארקען און פעראייניגען דעם פראנט איז אנערקענט געווארען אלס אימפעראטיוו אין דעם איצטיגען מאמענט.

דעם שטורם, וועלכען עס האט ארויסגערופען ד"ר ווייצמאנ'ס ערקלערונג ביי דער בערלינער קאנפערענץ מכח דאס יודישע נאציאנאלע היים, האט געפונען א שטארקען אפקלאנג אויך ביי דער איצטיגער זיצונג. ה' מאצקין און ה' גרינבוים, וועלכע זענען געוועזען שטארק געגען ד"ר ווייצמאנ'ס ערקלערונג, זענען דעריבער אויסגעוועהלט געווארען אין דער פאליטישער קאמיסיע. און ד"ר אידער איז, ווי בעקאנט, געגען ווייצמאנ'ס נאכגיביגקייט און אויך ער איז ווידעראמאל אריינגעצויגען געווארען אין דער פאליטישער ארבייט צו שטארקען ד"ר ווייצמאנ'ען און זיינע פאדערונגען., כדי צו שאפען א שטארקערען קאנטאקט צווישען דער עקזעקוטיווע און די שטימונגען וועלכע הערשען אין א"י'דיגען ישוב אין דעם איצטיגען מאמענט, ווערט אויך א פערטרעטער פון ישוב ארײן אין דער עקזעקוטיווע ווער דער פערטרעטער ווערט זיין איז נאך איצט נים בעשטימט, אבער עס איז דא א גרונד צו גלויבען, אז בעמיהונגען וועלען געמאכט ווערען כדי צוציהען ה' פנחס רוטענבערג צו דער פאליטישער ארבייט. די נייע ריכטונג פון די אמעריקאנער ציוניסטען אונטער דער פיהרונג פון בראנדייס, מעק און ראבערט שאלד ווערט אויך זיין פערטרעטען אין דער געשאפענער פאליטישער קאמיסיע. דער איצטיגער צוזאמענשטעל פון דער עקזעקוטיווע ווערט געוויס בעפרידיגען א גרויסען טייל פון די מעהר ראדיקאלע ציוניסטען און שטעלען די ארבייט ביז'ן קאנגרעס אויף א מעהר הארמאנישען באזיס.

מיט דער אויסנאהם פון די רעוויזיאניסטען און א טייל פון דער פוילישער אפאזיציע עת־לבנות איז ווידעראמאל געשאפען געווארען א גלייכגעוויכט אין דער לייטונג. וואס איז שייך די רעוויזיאניסטען, האט זייער לאגע זיך ארויסגעוויזען פאר שווערער און קאמפליצירט־

(ענדע-זייט 6)

דער בעסטיאלישער צאר, וועלכער איז געטויט געווארען דורך זיינע אייגענע זיהן

4) נייע ארכיוו-מאטעריאלען וועגען טויט פון צאר פאוועל

תהילה איז ביי אונז געווען בעשלאסען, אז ענדע מערץ וועלען מיר אויספיהרען אונזער פלאן, אפצופטערען מיט פאוועל, אבער אייניגע נישט קיין פאראויסגעזעהענע אומשטענדען האבען אונז געצוואונגען זיך צוצואיילען א סך גיכער. דיגע־אפיצירען האבען שוין געוואוסט פון אונזער סוד, אנדערע פון זיי האבען געקענט אויספלוידערען און דאס האט אונז געשראקען מעהר פון אלץ.

דעם 7-טען מערץ, 7 פריה, בין איך, ווי תמיד, אריין אין פאוועלס קאבינעט אפגעבען א בעריכט וועגען דער לאגע אין שטאט. איך האב פאוועלן געטראפען פערטיפט אין זיינע געדאנקען, ווען איך האב געענדיגט די מיר, האט ער אויסגעשטעלט אויף מיר זיינע אויגען און א פאר מינוט מיר בעטראכט שטיל שווייגענדיג.

ענדלעך האט פאוועל איבערגעריסען דאס שטילשווייגען און ער טוט מיר א פרעג:

— „וואו ביסטו געווען, פאלען, איהר זיים דא געווען אין 1762 יאהר?"

— געוועזן, איין מאיעסטעט.

— אזוי נאר, זיים איהר דא אויך געוועזן!

— יא, אייער מאיעסטעט, אבער וואס מיינט איהר צו זאגען דערמיט?

— איז דאס פאר אייך זייענדיג, דא פארגעקומען די פערשווערונג, וועלכע האט צוגערויבט ביי מיין פאטער דעם טראן און דאס לעבען?

— איך בין בלויז אַ'עדות געווען, אבער זיך נישט בעטייליקט. צוליב וואס אבער פרעגט איהר דאס, אייער מאיעסטעט?

— צוליב וואס? פשוט דערפאר, וואס מען גרייט זיך איצט נאכאמאל איבערצוחזרען, און טאקע אויף מיין פערזאן!

מיין לייב האט א ציטער דורכגענומען פון דעם צאר'ס לעצטע ווערטער, כ'האב זיך אבער שנעל בעהערשט און איהם דערצעהלט, אז איך האלט אין דער האנט אלע פעדים פון דער פערשווערונג און אז אין די נאהענטסטע טעג וועל איך אפגעבען א גענויען בעריכט וועגען אלץ. דעם צאר פאוועל האב איך בערוהיגט, אגווייזענדיג, אז די פאליציי ווייס שוין פון אלץ, אבער ס'איז נאך נישט געלונגען די ריכטיגע צייט פון ליקווידירען די פערשווערער.

פאוועל האט זיך קענטיג בערוהיגט. אוועקגייענדיג האט ער מיר שטרענג פערזאגט, אז מ'זאל אין דעם צאר נישט שלאפען.

איך האב באלד וועגען מיין געשפרעך מיטיע געווען אלעקסאנדערען איך האב זיך ארויסגעזאגט, אז מעהר ווארטען טאר מען נישט. דער צוגעגרייטער קלאפ דארף געגעבען ווערען שוין אין די נאהענטסטע טעג. אלעקסאנדער האט בעשטימט דעם אנפאל אויפן פאלאץ, דעם 11-טען מערץ.

די בלוטיגע נאכט אין פאלאץ פון צאר פאוועל

דעם 11-טען מערץ, און אויגוסט, וואס גראף פאלען געמאכט א טאלצייט פאר אלע באטייליגטע אין דער פארשווערונג. ציניי־טעקוטשען זענען זיך א מאן 60, אלין גוואַרדיע־אפיצירען און פולקאווניקעס. מ'דאט געגעסען און געטרונקען פון דעם שאמפאניער־וויין זענען אלעמ'ס פנימער צוווארימט געווארען. בלויז די עטלעכע אנפירער מיט דער פארשווערונג האבען קיין און מיט'ן נישט געניגט צו די ליפען. און מיט'ן סעודה, איז און זאל ארייננעמען דעם לייב־דאקטאר גריוועט, וועלכער ... מיט אנ'אנדער, אז מ'האט אידם ארויסגערופען צו א געוועזענעם חולה. ס'איז גלייך פארגעקומען א ישוב־הדעת, צו מען זאל דעם דאקטאר דערהרגענען. לסוף האט מען פאר'ן לייב־דאקטאר ארעסטירט און אים אפגעהאלטען פערשפארטערהייט ביז נאך אלעמען...

ס'דארף דערביי דערמאנט ווערען, אז די לעצטע עטליכע חדשים פון זיין הערשאפט האט צאר פאוועל פערבראכט אין זעהר א נערוועזער שטימונג. די פערפאלגונגס־מאניע האט זיך ביי איהם פערשטארקט. אויס מורא פאר פער'סמ'ען, האט פאוועל אויסגעשריבען פון ענגלאנד א ספעציעלע קעכין. דעם צארס קיך איז אויסגעבויט געווען הארט נעבען זיינע אפארטאמענטען.

דער בערימטער גענעראל קוטוזאוו דערצעהלט אין זיינע מעמוארען וועגען דעם לעצטען אוונט ברויט, וואס ער האט גענעסען ביים צאר פאוועל, עטליכע שעה פארן אטענטאט.

ארום טיש זענען געזעסען א מאן 20. צאר פאוועל איז געווען זעהר אויפגעלייגט און האט זיך געוויצעלט מיט מיין טאכטער נאכן אוונט־ברויט האבען מיר א ווײלע געשמועסט. א קוק טוענדיג אין שפיגעל, האט פאוועל ארויסגערעדט שמייכלדיג: א מאדנער שפיגעל! איך זעה אוים און איהם מיט'ן אנ'אראפגעדרעהטען קארק. און אנדערהאלבען שעה ארום איז ער שוין געווען א בר־מינן.

ווי געזאגט, האט פאוועל געליטען אויף פערפאלגונגס־מאניע און האט זיך דעריבער געפיהלט נישט אינגאנצען זיכער און דעם צארישען ווינטער־פאלאץ. ער האט בעפוילען, מען זאל איבערבויען דעם מיכאילאווער פאלאץ, לויט'ן מוסטער פון א בעפעסטיגטען שלאס. ארום פאלאץ האט מען אויסגעבויט שוץ־גראבענס, הענג־ברוקען, געהיימע טרעפ און אונטער ערדישע הײלען. דא אין שלאס האט פאוועל זיך געשפירט מער־ווייניגער זיכער. אפגעהיט דעם פאלאץ האבען 2 פאלקען סעמיאנאווסקי און פרעבראזשענסקי.

איינינע שפאנענדע מאמענטען פון די לעצטע שעהן פאר פאוועלס טויט, דערציילט דער קאמענדאנט פון פאלאץ סאבלוקאוו.

דעם 11-טען מערץ און דער פריה בין איך, אלס דעזשורנע פאלקאווניק, געקומען אין מיכאילאווער פאלאץ. איך האב, לויט די תקנות, בעדארפט זיך מעלדען צום גרויספירשט קאנסטאנטין נאך אינסטרוקציעס

ארייננעהענדיג אין קאבינעט האב איך דארט געטראפען אלעקסאנדער'ן. ער האט אויסגעזעהען, ווי א צושראקענער האז. פלוצלונג האט זיך געעפענט די טיר און ס'איז אריין דער צאר פאוועל מיט א שטעקען אין האנט און מיט'ן הוט אין דער צווייטער.

אלעקסאנדער האט תיכף געמאכט פלימה צו זיך אין צימער. קאנסטאנטין איז געבליבען שטעהען, ווי פארשטיינערט. ביידער — דער טאטע מיט'ן זוהן האבען א קורצע ווילע זיך אנגעקוקט, ווי דם־שונאים.

נאך א קורצער פויזע האט פאוועל מיר א פרעג געטון, צו איך בין דאס דעזשורנער און האט באלד פערלאזען דאס צימער, קאנסטאנטין האט פרייער אפגעאטעמט און האט מיר געפרעגט:

— הער פאלקאווניק, איהר האט טאקע באמת זיך נישט איבערגעשראקען פאר'ן צאר? דערויף האב איך געענטפערט, אז איך פיהר אוים בלויז מיינע פליכטען.

דערווייל איז אין צימער צוריק אריין אלעקסאנדער.

— נו, וואס זאגסטו ברודער! — האט קאנסטאנטין מיט פערוואונדערונג אויסגערופען, — איך האב דאך דיר פריהער געזאגט, אז פולקאווניק סאבלוקאוו שרעקט זיך קנאפ־וואס פאר'ן צאר!

און א מאך־טוענדיג מיט דער האנד, האט קאנסטאנטין פליסטערנדיג ארויסגערעדט: לאמיר זיך פונאנדערגעהן, מען דארף זיין פארזיכטיגער.

עטליכע מינוט נאך איינם בײנאכט איז צו מיר אין קאבינעט אריין מיין דינער און האט מיר דערלאנגט א פאקעט מיט אנ'איינגעהענטיגען בעפעהל פון גרויספירשט קאנסטאנטין. דער בעפעהל איז געווען קענטיג געשריבען אין גרויס איילעניש און האט געהייסען אזוי: נעמט דעם סעמיאנאווער גווארדיע־פאלק זעצט זיך אויף די פערד און מיט פולער בעוואפענונג אבער אהן אמוניציע, זאלט איהר זיין גרייט צו די ווייטערדיגע בעפעהלען.

(פארזעצונג קומט)

נייע מעטאדע פון פערייננגערונג

ענטדעקונג פון א יודישען פראפעסאר אין ריגא

ריגא. (יטא) דער יודישער פראפעססאר פון לעטלענדישען אוניווערזיטעט לעבערינסקי האט ענטדעקט א נייע פעריונגערונגס־מעטאדע. די נייע מעטאדע בעשטעהט אין דעם, וואס אין די געשלעכטס־דריזען ווערט געמאכט א שניט. נעהעריגע בעאבאכטונגען זענען געמאכט געווארען אויף הינט אין עלטער פון 10 ביז 11 יאהר. נאך דער אפעראציע האבען די הינט ארויסגעוויזען מעהר לעבענס־לוסט און ענערגיע. די פראגע, צי מען קאן די מעטאדע אנווענדען אויך אויף מענשען, ווערט איצט בעהאנדעלט דורך ספעציאליסטען־אויטאריטעטען. די מעטאדע גופא איז א לייכטע און די גאנצע אפעראציע דויערט אינגאנצען איין מינוט.

—:0:—

אין א קעטשעל ארום דער וועלט

א רייזע פון א יודיש פאר-פאלק

בארנאוויטש. (יטא) היינטיגע וואך האט זיך אין אונזער שטאט פלוצלינג בעוויזען אין גאס א קעטשעל געשפאנט אין 2 פערד, און וועלכען עס זיינען געזעסען א יודיש פאר־פאלק: אברהם הויבערמאן און פרוי פון האמבורג, וועלכע מאכען שוין זייט דעם יאהר 1925 א נסיעה ארום דער וועלט און דעם קעטשעל, וועלכעס דינט זיי פאר א „שטוב" אויף זייער רייזע. די רייזענדע זענען געווען בעהאנגען מיט פיל מעדאלען און אייסצייכנונגען. ביים אריינגאנג פון קעטשעל איז געווען צוגעקלאפט א מזוזה. דער רייזענדער ה' הויבערמאן האט געוויזען דעם עולם, וואס האט ארומגערינגעלט דאס קעטשעל א טלית ותפילין. די רייזענדע פאהרען פון דאנען אין דער ריכטונג צו לידא, ווילנא, און אין יאהר 1932 דארפען זיי שוין זיין צוריק אין האמבורג.

לאדזער טאגעבלאט

דער רעדאקטאר נעמט-אן פון 6 בזי 7 אין אוונט
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערן נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 100-57, אדמיניסטראציע 100-47

נאך דער וואהל-שלאכט

ווער עס פרעהט זיך מיט'ן זיג און ווער עס פערבינדט זיך די וואונדען

די וואהלען האבען זיך שוין געענדיגט. די געשטימער הויבען זיך שוין אן בערוהיגען, די שטימונג ווערט געמיטליכער. די, וואס האבען אפגעהאלטען א זיג פרעהען זיך דערמיט אנדערע פערבאנדאזשירען זיך שוין די וואונדען און די פרעסע שטעלט שוין איהרע הארמאקאפען אויף דער צוקונפט און וועגען דער ארבייט פונ'ם נייעם סיים.

אין א לענגערען ארטיקעל וועגען נצחון פון דער סאנאציע און דער מפלה פון „צענטראלעוו" קומט דער סאנאטארישער „קוריער אילוסטראוואני" פון קראקא צום אויספיהר, אז „די אפאזיטע דעצידירענדע מעהרהייט פון ב.ב. אין סיים איז שוין איצט א געשעהענער פאקט. ענדליך וועלען מיר האבען אנ'ארבייטספעהיגען סיים, וואס וועט צוזאמענארבייטען מיט דער רעגירונג, פאר דעם דאזיגען סיים שטעהען אזעלכע וויכטיגע און פרינציפיעלע אויפגאבען, אז דער גינסטיגער רעזולטאט פון די וואהלען דארף בעצייכענט ווערען אלס אנ'ערשטקלאסיגע היסטארישע געשעהעניש. די וואהלען האבען בעוויזען, אז די בעפעלקערונג האט זיך קאנסאלידירט און גלייכצייטיג שטעלען זיי אויך פאר זיך פאר א הערליכע מאניפעסטאציע פון אינזער נאציאנאלער כח און ... פאר די בירגער פון די קרעסען, וועלכע האבען זיך ארויסגעוויזען אלס גוטע בירגער פון דער מלוכה און שטרעבען צו א הארמאנישער ארבייט לטובת דער מלוכה".

* *

די לינקע אפאזיציע, וועלכע איז מייסטענס נשלאגען געווארען ביי די וואהלען, פערלירענדיג א העלפט פון איהרע מאנדאטען אינ'ם פריהערדיגען סיים, וועט נאטירליך אזוי פלינק נישט קענען קומען צו זיך פון דעם דאזיגען קלאפ. און באנדאזשירענדיג זיך די שווערע וואונדען שרייבט אזוי דער „ראבאטניק":

„קיינער אין פוילען גלויבט נישט, סיי די „סאנאטאראַוו" סיי זייערע געגנער, אז די אפיציעלע פאליטישע כוחות אין נייעם סיים זאלען מיט זיך אפשפיגלען די ווירקליכע כוחות־פערהעלטנישען אין לאנד, און דעריבער איז דאס פראבלעם פון דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג פון די אינערליכע פערהעלטנישען נאכנישט געלעזט געווארען און אפילו זיך נישט דערנעהנטערט צו דער דאזיגער לעזונג.. עס איז אונז ערלויבט אויסצודריקען די השערה, אז דער פיערטער סיים וועט נישט שפילען קיין שום ראלע פון א „ווענדע פונקט". ער וועט נאר וואהרשיינליך זיין אנ'„עפיזאד" בעלאסטעט מיט זעהר שווערע קאנסעקווענצען די מאנדאטען, וואס דער „צענטראלעוו" דאט בעקומען ביי דער סיטואציע. און וועלכער מיר האבען זיך געפונען אין די לעצטע פאר וואכען. בעקומען א גאנץ בעזונדערע בעדייטונג און א גאנץ בעזונדערען ווערט, וועלכע מ'דארף קענען אפשאצען".

איבערגעהענדיג צו די וואהל־רעזולטאטען אויף די בעזונדערע ערטער שרייבט ווייטער דער „ראבאטניק":

„דער הויפט־זיג פון דער סאנאציע איז געווען אויף די מזרח־קרעסען און אין די ערטער, וואו די ליסטע פון „צענטראלעוו" איז געפסל'ט געווארען. גאנץ ארגינעל קוקט אויך אויס דער פאקט, וואס אינ'ם נייעם סיים וועט אינגאנצען נישט זיין פערטרעטען די ווייס־רוסישע בעפעלקערונג", און די צייטונג זאגט צו, אז צו די דאזיגע ענ־יעים וועט זי זיך נאך אומקערען.

* * *

מיט א זיג, און מיט'ן גרעסטען זיג איז פון די איצטיגע וואהלען ארויס די נ. ענדעציע. זי פיהרט איצט אריין אינ'ם סיים עטליכע זעכציג דעפוטאטען. אינ'ם פריהערדיגען סיים האט זי נאר געהאט עטליכע 30 דעפוטאטען. און אויב מ'וועט צורעכענען צו איהר די מאנדאטען פון די בארעקעס, וועלכע שטעהען צו איהר אידעאלאגיש זעהר נאהנט, האט זיך די ענדעציע נארנישט צו בעקלאגען, און זי בעקלאגט זיך טאקע נישט. זי טריאומפירט צושרייבט זיך אויף די שפאלטען פון איהר פארטיי־ארגאן „גאזעטא ווארשאווסקא" וועגען דעם נצחון, וואס זי דאט אפגעהאלטען און וועגען דעם מאראלישען ווערט פון איהר נצחון, און זי בעמיהט זיך דארט אויפצווייזען, אז אין די ריין־פוילישע געגענדען איז די אמת'ע בעל־הבית'טע נישט די סאנאציע, נאר זי — די אלטע נאראדאווע דעמאקראטיע.

„לעת עתה — שרייבט דער ענדעקישע ארגאן — געהט אונז נאר פעסטצושטעלען, אז די סאנאציע איז נאר די אפסאלוטע הערשערין פון די מזרח־געגענדען מיט א נישט־פוילישער מעהרהייט, און דער צייט, וואס אין די מערב־קאנטען פון פוילען, די ריין־פוילישע געגענדען געפינט זי זיך אין דער מינדערהייט, און אויפ'ן סאמע מערב איז זי אפילו זעהר שטארק קאמפראמיטירט געווארען. דער דאזיגער אונטערשיד האט זיין ספעציעלען כאראקטער, נישט בלויז א נאציאנאלען, נאר אויך א קולטורעלען. דארט, וואו די בעפעלקערונג איז אויפגעקלערט און האט דעם פאליטישען פערשטענדניש פאר די וויכטיגקייט פון די וואהלען, קאן זיך די סאנאציע נישט רוהמען מיט אנ'ערפאלג. איהרע טריאומפען זענען נאר געווען אין די געגענדען פון דער מלוכה, וואו די בעפעלקערונג זוכט נאך און פינסטערניש, איז אנאלפאבעטיזם — דארט, וואו מען שטעהט נאך קולטורעל זעהר וויים הינטערשטעליג די סאנאציע האט געוויגען די וואהלען דארט, וואו די בעפעלקערונג פערשטעהט נישט זייער בעדייטונג, וואו זי לאזט זיך קערעווען פון יעדען, ווער עס קומט צו איהר. מיט א קורצער צייט צוריק, ביי די שטאָט־ראט־וואהלען, זענען עס געווען די קאמוניסטען, און איצט — די סאנאציע. דער אונטערשיד צווישען די מאנדאטען פון פויזע און שלעזיען אקעגען די, וואס די סאנאציע האט בעקומען פון קאוועל, פינסק און דובנא, איז אזוי וויים כרחוק מזרח ממערב".

—פס.

א מעגליכקייט, אז עבר-הירדן זאל פעראייניגט ווערען מיט ארץ-ישראל

עמיל אבדולאה זאל ווערען קעניג פון וואהאביטען?

ירושלים. (יטא) דער אמאנער קארעספאנדענט פון דער עגיפטישער צייטונג „על אהראם" מעלדט מיט: די אפאזיציאנעלע פיהרער און לעגיסלאטור־ראט פון עבר־הירדן האבען ערקלערט, דאס דער לעגיסלאטיוו־ראט רעפרעזענטירט נישט אין איצטיגען בעשטאנד דעם ווילען פון דער בעפעלקערונג. עס איז אויך בעשלאסען געווארען אפצופאדערן ענגלאנד פארטצוזעצען די נייע ארץ־ישראל־פאליטיק פון אנערקענען די אראבישע רעכט און איגנארירען די יודישע פאדערונגען. די רעגירונג האט אפגעווארפען די פאדערונג פון די אפאזיציאניסטען פארצולעגען דעם לעגיסלאטיוו־ראט צו בעשטעטיגען די אפמאכען מיט סיריען און דזשעבעל־דרוז. די רעגירונג בעטראכט די אפמאכען אלס אינטערנאציאנאלע אקטען, וואס פאדערן בלויז דעם עמיר'ס הסכם. אויב עס וועט נישט קומען צו א שלום צווישען די שבטים פון נעדזש און עבר־הירדן האט ענגלאנד בדעה צו מאכען א סוף פון שטרייט צווישען עמיר אבדולאה און קעניג איבן־סאוד דורך צוגעמען ביי אבדולאה דעם טיטול קעניג פון וואהאביטען. ענגלאנד — שרייבט צום סוף דער קארעספאנדענט פון „על אהראם" — ווייל פאר יעדען פרייז פאציפיצירען דעם מדבר און צוזאמענהאנג מיט דער געפלאנטער באהן־ליניע חיפה—באגדאד און די נאפט־רעהרען פון מאסול. עס איז נישט אויסגעשלאסען די מעגליכקייט, אז עבר הירדן זאל פעראייניגט ווערען מיט ארץ־ישראל

* * *

ירושלים. (יטא) פון אמאן ווערט מיטגעטיילט: דער האלב־אפיציעלער ארגאן פון דער עבר־הירדן־רעגירונג „אל ארדאן" פאדערט, אז די רעגירונג זאל ארויסגעבען א פערבאט צו פערקויפען יודען ערד. די לעצטע צייט, דערצעהלט די צייטונג, קומען קיין עבר הירדן פיל יודישע טוריסטען, וואס זוכען ארום פאסיגע בארען, וועלכען זיי וואלטען געוואלט קויפען.

לאָדז
1 נאָוו. 1930
זון אויפג. נג: —.7
זון אונטערג. אנג: 3.42

מיטוואָך
כ"ח
מרחשון תרצ"א
פ' תולדות

טאָג-כראָניק

זעלבסטמאָרדע
צוליב נויט

(§) אין טויער פון פיעטריקאָווער 135 איז געפינען געוואָרען אַ פער׳סמ׳טע די 18-יעהריגע אַרבייטסלאָזע סטאַניסלאַווא מאַטשעיעווסקי, אָהן אַ שטענדיג וואוינאָרט, צוליב מאַנגעל אין פלאַץ אין די שפּיטעלער איז די זעלבסטמערדערין געבליבען ליגען אין טויער.

צוליב נויט איז אויך בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורך סמ׳ן זיך דער 21-יעהריגער אַרבייטסלאָזער יאַן ווראָבעל.

הויז-בעזיצער, וואס דערשיסט אויף טויט זיין לאקאטאר
ווערט בעפרייט פון שטראף

(§) דער זוהן פון הויז-בעזיצער פון קאָפּערניק-גאַס 34 אין כאָיני, דער 34-יעהריגער סטעפאַן קאַטשמאַרעק, איז נעכטען געזעסען אויף דער בעשולדי-גונגס-באַנק פון לאָדזער קרייז-געריכט פאַר ערמאָרדען זיין פאַטער׳ס לאָקאַ-טאָר ראָמאַן פאַסטושיאַק.

צווישען סטעפאַן קאַטשמאַרעק און דעם לאָקאַטאָר האָט אַ לאַנגע צייט אָנגעהאַלטען אַ קאָנפליקט וועגען כל-ערליי נאַרישקייטען. אַזוי, צום ביי-שפּיל, האָט דער ווירט פּערוועהרט פאַסטושיאַק׳ן צו האָדעווען טויבען, באשר די טויבען צושעדיגען דעם דאַך. פאַסטושיאַק האָט די פעראָרדנונג נישט אויסגעפיהרט, צוליב דעם האָט איהם דער ווירט אָנגעקלאָגט אויף עקסמיסיע. דעם 15. אויגוסט איז פאַסטושיאַק גע-קומען צוזאַמען מיט זיינע חברים, אַלע שכור, אויפ׳ן הויף אַרויף. פאַסטושיאַק איז אַריין אין גאָרטען און אַ תל גע-מאַכט פון גרינס. קאַטשמאַרעק האָט איהם געהייסען מוחל זיין פון גאָרטען אַרויס. פאַסטושיאַק האָט אָנגעהויבען איהם זידלען און געוואָלט איהם שלאָ-גען, דער ווירט איז דאַן אַנטלאָפען אין שטוב אַריין. דאַן האָט פאַסטושיאַק מיט זיינע קאָלעגען יאַנטש און סלאַטאַ גענומען האַקען אין קאַטשמאַרעק׳ס טיר אַריין. אַלס ענטפער האָט קאַטש-מאַרעק דורך אַ שפּאַרע אַרויסגעשאָסען אין קאָרידאָר אַריין. פאַסטושיאַק איז פערוואונדעט געוואָרען און איז פון דער קויל געשטאָרבען אויפ׳ן אָרט.

אין געריכט אַריין זענען גערופען געוואָרען 16 עדות. אַלע האָבען גע-טענה׳ט, אַז פאַסטושיאַק האָט געדראָהט צו דער׳הרג׳ענען קאַטשמאַרעק׳ן. דער-פאַר טאַקי איז קאַטשמאַרעק בעפרייט געוואָרען פון שטראָף. דער מאָטיוו איז, אַז ער האָט געשאָסען אין שוץ פון זיין אייגענער פערזאָן.

—=0§0=—

אויספאָרשונג וועגען דער בלוטיגער וואהל-וואַנטורע צווישען די קלעבער אויף לעטנאַ-גאַס
4 פערזאָן ווערען צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרטליכקייט

(§) מיר האָבען שוין געשריבען וועגען בלוטיגען צוזאַמענשטויס דעם פער-גאַנגענעם פרייטאָג ביינאַכט צווישען די פלאַקאַטען-קלעבער פון פ.פ.ס.-ישען וואהל-קאָמיטעט און אַנ׳אַנדער גרופּע קלעבער, ווען די בעפאַלענע קלעבער האָבען זיך בעהאַלטען אין לאָקאַל פון פ.פ.ס. אויף דער לעטניאַ-גאַס (קאָזשי-נאַ) זענען די אָנפאַלער זיי נאָכגעלאָ-פען און בענייט דאָס בלוטיגע געשלעג דערביי זענען אין לאָקאַל געפאַלען איינינגע שאָסען איין קויל האָט פער-וואונדעט אַ געוויסען מאַריאַן פאַפּינסקי פון קאָנסטאַנטינער 119. אין אַ שווע-רען צושטאַנד איז ער אָפּגעפיהרט גע-וואָרען אין שפּיטאָל אַריין.

אין רעזולטאַט פון דער באַפאָרשונג זענען 14 פערזאָן אַרעסטירט געוואָרען 10 זענען שוין בעפרייט. פערהאַלטען זענען געבליבען זיגמונט גאָט (פּראָמיק 16), סטאַניסלאַוו ווימיסלאַווסקי (זגער-זשער 152), פראַנטשישעק שוויאָנטעק (סמוגאָוואַ 12) און באָלעסלאַוו ראַגאַטש (סמעלנאַ 18).

אַלע 4 האָבען אָפּגעזאָגט צו ערקלע-רען דער פּאָליציי, צו וועלכער פּאַרטיי זיי געהערען. זיי זיצען צו דיספּאָזיציע פון אויספאָרשונגס-ריכטער פאַר פאָלי-טישע ענינים, ה׳ דעלניק.

וואוהין לאדזער טעקסטיל שפארט אלץ אן
לאָדזער עקספּאָרט אין אָקטאָבער בעטרעפט העכער 4 מיליאָן זל.

אין אָקטאָבער זענען אַרויסגעפיהרט געוואָרען פון לאָדז קיין אויסלאַנד ווייסע בוימוואָל-סחורות פאַר 128,628 זל. קאָלירטע בוימוואָל אַרטיקלען פאַר 1 מיליאָן 278,414 זל. האַלב-וואָלענע אויסאַרבייטונגען פאַר 109,086 זל., וואָל-סחורות פאַר 1 מיליאָן 358,398 זל. בענדער צו קאָפּעלושען פאַר 70,442 זל. קאָלירטען בוימוואָל-גאַרן פאַר 116,807 זל., וויגאָניע-גאַרן פאַר 340,308 זל. קאַמגאַרן פאַר 636,124 זל.

דער טעקסטיל-עקספּערט אין אָקטאָבער האָט אין אַלגעמיין בעטראָפען 4 מיליאָן 88,307 זל. אין פערגלייך מיט סעפּ-טעמבער איז דער עקספּאָרט אין פאָ-ריגען חודש עטוואָס געפאַלען.

די גרעסטע אָפּנעמער פון לאָדזער טעקסטיל זענען רומעניען, ענגלאַנד, דאַן געהען די באַלטישע לענדער; עסט-רייך, אונגאַרן, יוגאָסלאַוויען, כינאַ, יאַ-פּאַן, סיריען, ארץ-ישראל, עגיפּטען, פערסיען, גריכענלאַנד, טערקיי, האָלאַנד נאָרוועגיען, שוועדען, דענעמאַרק, אַפ-ריקאַ, אַמעריקאַ א. א.

אנגעקלאגטע אין בייזוויליגען באנקראט
אנערקענט פאר אונשולדיג

(§) נעכטען, אינ׳ם צווייטען טאָג פון סענסאַציאָנעלען פּראָצעס געגען טאָניאַ פרענקעל, בערל פיינקינד, נפתלי פינטשעווסקי און וואָלף בערמאַן וועלכע זענען אָנגעקלאָגט געוואָרען דורך דער אַקציען-געזעלשאַפט „יוזעף ריכטער אין בעגעהן אַ בייזוויליגען באַנקראָט, האָט דאָס געריכט אַרויסגע-טראָגען אַנ׳אורטייל, לויט וועלכען אַלע אָנגעקלאָגטע זענען אַנערקענט געוואָ-רען פאַר אונשולדיג צוליב מאַנגעל אין בעווייזען.

—=0§0=—

הוט די פּיטערס!

אין דער פאָרלעצטער נאַכט איז דורכגעפיהרט געוואָרען אַנ׳איינברוך אין דער וואוינונג פון סוחר חיים דאָמב אויף פּאָדזשעטשנאַ 8. די גנבים האָבען פערכאַפּט פוטער׳ס, זילבער-וואַרג, מלבושים און וועקסלען, דער שאָדען איז אַ בעדייטענדער.

שרעקליכער פאל מיט׳ן זוהן פון לאדזער דעפ. וואלטשינסקי
רייניגענדיג אַ רעוואָלווער, שווער פערוואונדעט געוואָרען פון אַ קויל

(§) איבער דער שטאָט האָט זיך נעכטען פערשפּרייט אַ סענסאַציאָנעלע ידיעה, אַז דער ניי - אויסגעוועהלטער לאָדזער סאַנאַטאָרישער דעפּוטאַט יוזעף וואָלטשינסקי איז בעגאַנגען זעלבסט-מאָרד.

אַרויסגעשטעלט האָט זיך אָט-וואָס: ה׳ וואָלטשינסקי׳ס זוהן, אינזשיניער-כעמיע מיעטשיסלאַוו וואָלטשינסקי, וועלכער וואוינט ביי זיינע עלטערן אויף קאָנסטאַנטינער 15 האָט רייניגענ-דיג זיין רעוואָלווער, אַרויסגענומען פון איהם די קוילען. אין דער "לופע" איז אָבער געבליבען אַ קויל, וועלכע ער האָט נישט בעמערקט. אָט די קויל האָט אומסגעריכט אויסגעשאָסען. דער יונגער וואָלטשינסקי איז שווער פערוואונדעט געוואָרען אַרום האַרץ און אַנידערגע-פאַלען אויף דער ערד אין אַ טייך בלוט. עס איז תיכף גערופען געוואָרען אַ דאָקטאָר, וועלכער האָט בעפוילען דעם פערוואונדעטען צו נעמען אין שפּיטאָל אַריין, כדי אַרויסצונעמען פון איהם די קויל. די אָפּעראַציע איז שוין פאָרגעקומען. זיין לאַגע איז נישט געפעהרליך.

א פעטארדע רייסט אויף אין לאקאל פון ענדעקעס אין קאליש

קאַליש (טעלעפאָניש) אויף רינעק 27 געפינט זיך דער לאָקאַל פון די קאַלישער ענדעקעס. אין דער לעצטער נאַכט ווען אַלע האָבען פערלאָזען דאָס לאָקאַל, האָט זיך פּלוצלינג דערהערט אַ מורא׳דיגער קנאַל. די זיכערהייטס-מאַכט האָט בעת דער אויספאָרשונג פעסטגעשטעלט, אַז דורכ׳ן אָפענעם פענסטער פון ענדעקישען פּאַרטיי-לאָקאַל אויפ׳ן ערשטען שטאָק איז אין מיטען-נאַכט אַריינגעוואָרפען געוואָרען אַ פעטאַרדע. די פעטאַרדע האָט עקס-פּלאָדירט און געמאַכט אַ תל פון גאַנ-צען לאָקאַל און אינוועטאַר. די אויס-פאָרשונגס-מאַכט זוכט די אָנפאַלער.

ניַיע וואהלען צום ארבייטס-געריכט

(ב) דער יוסטיץ-מיניסטער האָט פער-אָרדענט דורכצופיהרען אין לאָדז נייע וואַהלען פון לאַווניקעס און פערטרע-טער צום אַרבייטס-געריכט. ביזן 6. דעצעמבער ד. י. איז צייט אָפּצוגעבען קאַנדידאַטען-ליסטעס.

נאַכט-דיזשורנע אין אַפּטייקען

מ. ליפּיעץ פּעטריקאָווער 193, מ. מוי-לער פּעטריקאָווער 46, גראָשקאָווסקי קאָנסטאַנטינער 15 פּערעלמאַן צעגעל-ניאַנאַ 64, ניצוויאַראָווסקי אַלעקסאַנדער-ראָווסקאַ 87. יאַנקיעלעוויטש אַלטער מאַרק 9.

ראַדיאָ פּראָגראַם

מיטוואָך 19 נאָוועמבער

לאָדז (333,8) 11.58 שעה-צייכען 12.10 גראַ-מאָפאָן פּליטען מוזיק, 13.15 פּאָרלעזען פון טעגליך כען פּראָגראַם ווי אויך קינאָ און טעאַטער רעפּער-טואַר, 14.30 ראַדיאָ כראָניק 15.35 סקויטען פירטעל-שעה 15.50 פּאָרטראַג 16.15 פר. קינדער (טר. פון וואַרשאָ) 16.45 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק 17.15 פּאָרטראַג 17.45 קאָנצערט 18.45 פערשידענעס, 19.10 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס קאַמער און פּאָרלעזען פון פּראָגראַם אויף דאָנערשטאָג 19.35 ראַדיאָ פּרעסע זשורנאַל —20 פּאָרלעזען 20.15 פּאָרטראַג 20.30 קאָנצערט 22 פּעליעטאָן 22.15 גראַמאָפאָן פּליטען קאָמוניקאַטען, ווי אויך טאַנץ מוזיק פון וואַרשאָ.

—0—

אַקציע געגען דיפטעריט
שוין זיך אנגעהויבען

(מ) פון שבת אָן האָט זיך אין לאָדז אָנגעהויבען די פערהיטונגס-אַקציע גע-גען דיפטעריט. און די שטאָטישע סאַ-ניטאַר-אַמטען ווערען אומזיסט דורכגע-פיהרט די געגען-דיפטעריט-אימפונגען.

יודיש טעאַטער פילהארמאניע נאַרוטאָוויטש 20
יוד. אַרט.-פעראיין אין פוילען.--דירעקטאריאַט פון די פעראיינס-טעאַטערן
בעפולמעכטיגטער דיר. פאַר לאָדז: א. שטאַקפעדער לייטער: א. בעזמאַן

גאַסטשפּילען פון דער בערימטער אַמעריקאַנער קינסטלערין
אננא און היימאן יאַקובאוויטש

היינט מיטוואָך, דעם 19-טען נאָוועמבער, פּינקטליך 9 אַזייגער אָוונד
ערשטע פאָלקס-פאָרשטעלונג פון 50 גר. ביז 2 זל.
די בעליבטע פּיעסע
די אייביגע מאמע
אין 3 אַקטען פון קאַלמאַנאָוויטש. פרידא – אַננאַ יאַקובאָוויטש

מאָרגען דאָנערשטאָג, דעם 20. נאָוו. פּינקטליך 9 אַ זייגער אָוונד
צווייטע פאָלקס-פאַרשטעלונג פון 50 גר. ביז 2 זל.
ס׳ווערט געשפּילט היימאַן יאַקובאָוויטש׳ס שלאַגער-אָפּערעטע
די אמעריקאנער חתונה
הויפּט-ראָל „סאָטי" פירט אויס אַננאַ יאַקובאָוויטש.

ס׳נעמען אנטייל: גאַנץ ניי-אַנגאַזשירטער אַרטיסטען-אַנסאַמבל פון וואַרש. טעאַטערס: (לויט א. ב.) פּרויען: י. פלאַום ש. פלאַום מ. פּאָזנאַנסקאַ, ר. רעגינאַ,—מענער: מ. אייזענבערג, ח. בראָקאַרזש, י. גרינהויז, ב. גורוויטש, י. וויינבערג, ד. לואי, מ. מאַקסימאָוו, מ. פּאָזנאַנסקי, א. קורץ און ה. פלאַום

דיריגענט ל. זעלמאַן. – בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע

פערשאלטען בלוט
גרויסער שפּאַנענדער ראמאַן פון דער היינטיגער צייט

(77 פאָרטזעצונג)

-- וואָס, ער איז דען דאָרט היינט געוועזען אין דעם יאַגר-געגענד?

— יאָ, ברודערל, איך האָב איהם היינט דאָרט גע-זעהן! אַך, יאַקוב, ווען איך זאָל דיר דערצעהלען, וואָס איך האָב דאָרט געזעהן, וואָלסטו אַנגעשטעלט אויף מיר אַ פּאָר אויגען! אָבער איך וועל עס דיר נאָך דערצעהלען! איך בין זיכער, אַז דאָס זוהנדעל וועט מיר געבען די גע-לעגענהייט איך זאָל מיך קענען נוקם זיין אין דעם אַלטען.

— קירטען, איהר זענט אַ שלעכטער מענש! אַנשטאָט זיך צו פערבעסערען דורך דער אָפּגעקומענער שטראָף, זענט איהר נאָך פילפאַך ערגער געוואָרען.

— דו קענסט זיין זיכער, אַז איך וועל דעם אַלטען באַומאַן נישט שענקען די יאָהרען, וואָס איך בין געלעגען אין קרימינאַל. ער וועט נאָך האָבען די געלעגענהייט זיך צו בעקענען מיט פּעטער קירטען!

— קירטען, זאָלסט דיר אַרויסשלאָגען פון קאָפּ דיינע נקמה-געדאַנקען! דער דאָזיגער מענש האָט פלויז ערפיהלט זיין פליכט. ווען איהר וואָלט געוועזען אויף זיין אָרט, וואָלט איהר אויך אַנדערש נישט געהאַנדעלט.

— אָבער לאָז מיך שוין אָפּ מיט דיינע פלוידערייען! איך זעה שוין, אַז מיט דיר איז נישט אָנצוהייבען. דאָס מאָל וויל איך אָבער, אַז דו זאָלסט פון מיר אָפּקויפען די חיה, איך דאַרף פשוט האָבען אַ פּאָר גילדען! זאָל איך איהם דיר אַריינבריינגען!

— צו-וואָס דען! איך האָב איהם נישט וואו צו פער-וועדען.

— זיי נישט קיין שוטה! איך פערקויף איהם דיר בחצי חנם! דאָס איז אָבער נישט מעהר, ווי איין-איינציג מאָל. ווען איך וועל זעהן, אַז ט׳וועלען אין דער שטאָט זיין קונים, וועל איך צו דיר מעהר נישט קומען.

— פרידמאַן, טוט מיר די טובה און לאָזט מיך אַרויס פון דעם דאָזיגען געפעהרליכען משא-ומתן!

— דאָס דאַרף דיך אפילו נישט אינטערעסירען! — האָט זיך קירטען אויפגערעגט.

— אָ, דאָס זיכער, קירטען! איהר זענט געקומען צו מיר און מיר דערצעהלט, אַז איהר געהט ווייטער אויף פּאָ-פּאָטאַניעס, איז דעריבער מיין חוב, צו געהן צום יעגער און איהם דאָס צו דערצעהלען.

— צום טייוועל, אַזוי נידעריג ביסטו שוין געפאַלען? דו מיינסט דאָך זיכער נישט מיך צו פער׳סליחה׳נען? — האָט דער וואַלד-גזלן אָנגעשטעלט אַ פּאָר באַנדיטישע אויגען.

— דאָס וועל איך טאַקע נישט טון, אָבער איך בין אייך מתרה-יאָ, איך בעט אייך זאָגאַר, אַז איהר זאָלט אויפהערען צו טרייבען אייערע געשעפטען! איך וועל אייך קיין שלעכטס נישט טון, אָבער פערלאַנגט נישט, אַז איך זאָל ווערען דער פּאַסער פאַר אייערע רויבערייען! איך וויל איינמאָל פאַר אַלעמאָל נישט האָבען קיין שום שייכות צו אַזעלכע זאַכען. און איצט, נאָך אַ זאַך, פרידמאַן! איהר דאַרפט מיר נישט נעהמען פעראיבעל! ס׳וואָלט מיר זאָגאַר געווען זעהר ליב, ווען איהר וואָלט מיך געוועזען וואָס ווע-ניגער בעזוכט.

— צו אַלדע שווארצע יאָהר! אַזעלכע ווערטער דאַרף איך הערען פון דיין מויל? האַ-האַ, דו ווילסט, הייסט עס, אַז איך זאָל מעהר אין דיין הויז נישט אַריינקומען, וואָרום אַז נישט, וועסטו מיך פונדאַנען אַרויסוואַרפען?

— יאָ, הער קירטען, וועט איהר ווערען פון היינט אָן אַנ׳ערליכער מאַן און וועט זיך פערנעהמען מיט לייטישע עסקים, זענט איהר דאַן מיין אָנגעלעגטער און ליבענסווירדיגער גאַסט. קוים אָבער וועט איהר זיך ווייטער פערנעה-מען מיט אייערע ברודיגע געשעפטען, און קלערען וועגען נקמה אין דעם יעגער באַומאַן: הערט איהר ראַן אויף צו זיין מיין פריינד, דאַן וועט בעסער זיין פאַר מיר, ווען איהר וועט אויסמיידען מיין הויז! וואָרום אין אַ קורצער צייט אַרום. וועט דער יעגער קומען אויף די שפּור. ווען ער וועט זעהן, אַז דו פערקעהרסט אין מיין ה[illegible] ער אויף מיר אויך וואַרפען חשד-בליקען און איך ו[illegible] אייך אַריינפאַלען! ווייניג האָב איך זיך אַנגעליט[illegible] די עסקים פון מיין נאַטור.

— כאַ-כאַ! דו רעדסט ווי פון אַ בוך אַרויס! וואָס דו ביסט נישט געוואָרען קיין פּרעדיגער! — [illegible] קירטען צולאַכט.

מיט אייער געלעכטער וועט איהר גאָרנישט איהר קענט זאָגען, וואָס איהר ווילט, איך בלייב [illegible] ס׳מייניקע, און ווען איהר וועט נישט אָפּטרעטען פון שלעכטע דרכים, דאַן זענען מיר געזעגענט לעולם [illegible]

— הם, אָט אַ דאָס הייסט אויסגעזאָגט אין אַריין, אָבער, זאָג נאָר, ברודערל, איצט וועסטו ד[illegible] גיסען אַ שנאַפּס פאַר מיינעטוועגען?

— נו, דאָס מאָל וועל איך אייך נאָך צוליב [illegible] וואָרף דאָך אייך איצט נישט אַרויס, איהר קענט [illegible] בלייבען אויף אַזוי לאַנג, ווי איהר ווילט. אָבער [illegible] מאָל פערבעט איך מיר אייער בעזוך.

מיט די דאָזיגע ווערטער האָט זיך יאַקוב א[illegible] בען פון זיין אָרט און איז צוגעגאַנגען צום בופעט, צוגיסען אַ גלעזעל שנאַפּס.

דער וואַלד-גזלן האָט איהם נאָכגעוואָרפען אַ [illegible] גען בליק, בעמורמעלט עפּעס אומפערשטענדליכע [illegible] פאַר דער נאָז און מיט דעם גענומען אַרומזוכען [illegible] לאַנגען מאַנטעל.

(פאָרטזעצונג קומט).

יצחק קאַפּער

געשטערן האָט דער טויט אויפגעריסען אין בליהענדען עלטער פון 21 יאָהר סטוד. יצחק קאַפּער. דער פאַרשטאָרבע־נער איז געווען א טעטיגער מיטגליד פון לאָדזשער „התאחדות" און פאָרזיצענדער פון אַקאַדעמישען קרייז א. ג. פון א. ד. גאָרדאָן.

זאָל איהם די ערד גרינג זיין.

7 קילאָמעטער

ברוקירט היינטיגס יאָהר גאַסען

(מ) די טעג זענען פערענדיגט געוואָרען די אַרבייטען ביים ברוקירען די לאָדזשער גאַסען. היי־יאָהר זענען אויס־ברוקירט געוואָרען 7 קילאָמעטער גאַ־סען אין לאָדז אויף א שטח פון 272,068 קוואַדראַט־קילאָמעטער. א חוץ דעם זע־נען צוגעבויט געמאַכט געוואָרען 435,792 קוואַדראַט־מעטער גאַס. ביי די ברוק־אַרבייטען זענען אין דורכשניט געוואָ־רען בעשעפטיגט 775 אַרבייטער.

פּרעזידענט זשעמיענצקי און פּרעזעס האָלצגרעבער

קאָנפערירען מיט'ן וואָיעוואָדע וועגען גורל פון לאָדזשער שטאָט־ראַט

פאַרשלאַג פון די סאָציאַליסטען פונאַנדערצולאָזען דעם שטאָט־ראַט

די פּרעזידיום'ס פון די סאָציאַליס־טישע פראַקציעס אין לאָדזשער שטאָט־ראַט האָבען נעכטען אָפּגעהאַלטען א געמיינזאַמע זיצונג, אויף וועלכער עס איז אַרומגערעדט געוואָרען די פראַגע וועגען דער קאַדענץ פון לאָדזשער שטאָט־ראַט, וואָס ענדיגט זיך שוין.

מצד די פּ.פּ.ס. האָט זיך אין דער בעראַטונג בעטייליגט דער שטאָט־ראַט־פּרעזעס האָלצגרעבער, שטאָט־פּרעזי־דענט זשעמיענצקי, וויצע־פּרעזידענט ראַפּאַלסקי, די לאַווניקעס סמאָליק, פּור־טאַל, קוק, דר. מאַרגוליס; מצד די ראַט־מענער: אַנדזשעיאַק און קאָוואַלסקי, קלים. ליכטענשטיין, מילמאַן און האָ־לענדערסקי.

פּרעזידענט זשעמיענצקי האָט דער ערשטער גענומען א וואָרט און אָפּגע־געבען א באריכט וועגען זיין אינטער־ווענץ און פון פּרעזעס האָלצגרעבער ביים וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט וועגען דער קאַדענץ פון שטאָט־ראַט.

אויף דער קאָנפערענץ מיט'ן וואָיע־וואָדע האָט פּרעזידענט זשעמיענצקי אָנגעוויזען, אַז די קאַדענץ פון שטאָט־ראַט ענדיגט זיך דעם 23. ד. ח. זיין מיינונג און די מיינונג פון שטאָט־ראַט פּרעזעס איז דעריבער, אַז עס איז שוין צייט צו מאַכען פּאַרבערייטונגען צום אויסשרייבען נייע וואַהלען צו דער לאָדזשער זעלבסטפערוואַלטונג.

אין זיין ענטפער האָט דער וואָיעוואָ־דע ערקלערט אַז דאָס אינערן־מיניס־טעריום האַלט זיך אין בעשלוס פון מערץ 1922, לויט וועלכען די קאַדענ־צען פון די שטאָט־ראַטען ווערען פער־לענגערט, ביז וואַנען עס וועט אָנגע־נומען ווערען דער זעלבסטפערוואַלטונגס אויסטאַוו. אָבער אונאָפּהענגיג דערפון וועט דער וואָיעוואָדע ספּעציעל וועגען דער קאַדענץ פון לאָדזשער שטאָט־ראַט זיך פערשטענדיגען מיטן אינערן־מי־ניסטעריום. אַז ער וועט בעקומען אַנ־ענטפער, האָט דער וואָיעוואָדע צוגע־זאָגט תיכף וועגען דעם מודיע־צו זיין די פאַרשטעהער פון לאָדזשער מאַגיס־טראַט און שטאָט־ראַט.

וועגען דעם באריכט האָבען זיך אַרויסגעזאָגט אַלע אַנטיילנעמער פון דער קאָנפערענץ. עס איז אָנגענומען געוואָרען א רעזאָלוציע, אויף דער נאָהענ־טסטער זיצונג פון שטאָט־ראַט אַרויס־צורוקען א פאָרמעלען פאַרשלאַג וועגען פונאַנדערלאָזען דעם שטאָט־ראַט אין לאָדז.

קוימענקעהרער דראָהען

צו לאָזען לאָדז פערקאָפּטשעט ווערען

(§) אין לאָדז איז אויסגעבראָכען א שאַרפער סכסוך צווישען די קוימענקעה־רער־אונטערנעהמער און זייערע אַרביי־טער. לעצטענס האָט דער שטאָט־ראַט נעהעכערט דעם טאַריף פאַר רייניגען די קוימענס, און לויט אַנ'אָפּמאַך צווישען די אונטערנעהמער און די אַר־בייטער האָט אויך דער לוין פון די אַר־בייטער געזאָלט געהעכערט ווערען. די אונטערנעהמער ווילען אָבער דערפון ניט הערען. דראָהען די קוימענקעהרער־אַר־בייטער מיט א שטרייק. וויצע־פּרעזידענט ראַפּאַלסקי מישט זיך אַריין אין דעם ענין.

עמיגראַציע־ און אַרבייטס־פערמיטלונגס־ביוראָ

פאַר דער אַרבייטענדער יודישער אינטעליגענץ

דער צענטראַלער אויספיהרונגס־קאָ־מיטעט פון פערבאַנד פון די יודישע סטודענטען אין פוילען, וועלכע שטודי־רען אין אויסלאַנד, האָט אויף זיין זי־צונג פון 10. ה. ח. בעשלאָסען צו שאַ־פען אַנ'עמיגראַציע־ און אַרבייטס־פער־מיטלונגס־ביוראָ פאַר דער אַרבייטענ־דער יודישער אינטעליגענץ. איהר אויפ־גאַבע וועט זיין צו אָרגאַניזירען א ביוראָ אין פערשטענדיגונג מיט די פאַרשטעה־ער פון אַלע פּראָווינצערשטעדט יודי־שע געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס.

פון לאָדזשער האַנדעלס־געריכט

—:0:—

פּראָקורענט פון דער פירמע „ראָבערט ליסקע"

פאָדערט אַנ'אויפּאַדלאַשטש פאַר'ן געשטאָרבענעם שעף

(5) מיט עטליכע טעג צוריק האָט די פירמע „ראָבערט ליסקע", פאַבריק און אַפּרעטור אויף שעקעוויטשאַ גאַס 165, זיך געווענדעט צום האַנדעלס־געריכט צו שטעלען זי אונטער אַנ'אויפּאַדלאַשטש. אינ'ם נאָמען פון דער פירמע האָט אָפּ־געגעבען די ביטע איהר פּראָקורענט, וועל־כער האָט אָנגעוויזען, אַז דער איינציג־ער טרעגער פון דער פירמע, ראָבערט ליסקע, איז מיט א חודש צוריק געשטאָרבען.

אין דער ביטע האָט דער פּראָקורענט אָנגעוויזען, אַז שוין אין יאָהר 1925 האָט די פירמע אָנגעהויבען שלעכט צו פּראָס־פּערירען און אין 1926 איז זי שוין ניט געווען ביכולת אויסצופינדען זיך פון איהרע פערפליכטונגען. שוין דאַן האָט מען ביי ראָבערט ליסקע'ן צוגענומען דורך עקזעקוציעס אַלע זיינע אומבעוועג־ליכע פערמעגענס. זינט דעמאָלט האָט ה' ליסקע בסדר גענומען אויף זיך פער־פליכטונגען און גאַראַנטירט די קרעדי־טאָרען זייערע געלדער מיט היפּאָטעק בטיחות. אין 1928 האָבען די פּאַסיוען פון דער אונטערנעהמונג איבערגעשטי־גען די אַקטיוען. נאָר צוליב מורא פאַר זיין גוטען נאָמען, האָט ליסקע זיך אָפּ־געהאַלטען פון ווענדען זיך וועגען שטע־לען איהם אונטער באַנקראָט. דער אוי־פּאַדלאַשטש־בעטער ווייזט אויך אָן, אַז זיין פּראָקור איז נאָך גילטיג, ווייל די יורשים פון ראָבערט ליסקע'ן האָבען נאָך די ירושה נישט אָפּגענומען. זיי ווילען צונעמען די פּראָקור נאָר נאָכ'ן צוזאַ־מענשטעלען די אינווענטאַר־ליסטע. די יורשים ווילען די אונטערנעהמונג ווי־טער נישט פיהרען ביי דעם איצטיגען מעמד צוליב דעם בעט ער, אין הסכם מיט די פאַרשריפטען, צו שטעלען די פירמע אונטער אַנ'אויפּאַדלאַשטש.

דער בייגעלייגטער בילאַנס שליסט זיך מיט דער סומע פון 507,000 זל. די פּאַסיוען זענען העכער פון די אַקטיוען אויף 222.000 זל.

מתחילת האָט דאָס געריכט קוועסט־יאָנירט די רעכט פון א פּראָקורענט צו בעטען אַנ'אויפּאַדלאַשטש פאַר זיין פיר־מע. נאָר אויפ'ן גרונד פון די ביטעס פון די קרעדיטאָרען, האָט דאָס געריכט אויף דער נעכטיגער סעסיע בעשטימט אַנ'אוי־פּאַדלאַשטש דער פירמע „ראָבערט ליס־קע".

אַלס ריכטער־קאָמיסאַר איז נאָמינירט געוואָרען קאַזשימיעזש קאָן, אַלס קוראַ־טאָר אַרוו. שימאַנקעוויטש.

* * *

די פּוטער־ און קאָנפעקציע־פירמע „ראַפּוך און מיצענמאַכער" (פּעטריקאָ־ווער 24) האָט אָפּגעגעבען א ביטע וועגען פּראָלאָנגירען איהרע צאָהלונגען.

די פירמע איז געצוואונגען געוואָרען, צו בעטען א „נאַרזאַר" צוליב פאַלען פון די פּרייזען פון איהרע סחורות, ווי אויך צוליב דער אַלגעמיינער סטאַגנאַ־ציע. די פירמע בעזיצט א גרויסען סחו־רה־לאַגער און האָט נישט אויף איהם קיין אָפּנעהמער.

דער בילאַנס שליסט זיך מיט דער ציפער פון 245.000 זל., דערונטער דער קאַפּיטאַל — 56.000 זל.. די פער־פליכטונגען פון דער פירמע בעטרעפען 189.000 זל. די פערפליכטונגען האָבען דעקונג אין די סחורות, וואָס זענען אָפּ־געשאַצט אין דער ווערט פון 207,000 זל. דער סאַנאַציע־פּלאַן בעשטעהט אין פערקויפען דעם פּוטער־לאַגער

יוד. אַרט.־פעראיין אין פוילען. דירעקטאָריאַט פון די פעראיינס־טעאַטערן. בעפולמעכטיגטער רייעקטאָר פאַר לאָדז: א. שטאַקפעדער. לייטער: א. בעזמאַן.

לאָדזשער יוד. קאַמער־טעאַטער — נייער

„אַרט"

היימער זאַל „מאַנטיפּעל" זאַכאַדניאַ 43

קינסטלערישער לייטער: מ. בראָדערזאָן

היינט, מיטוואָך, ד. 19. נאָוו.

1 פאָרשטעלונג

9.15 אָוונט

— א. נ. —

אויפ'ן הימעל א יאַריד

אין 2 טיילען 14 בילדער

נומערן: 1) קלויזניקעס, 2) דאָס ליד פון די מיידלעך, 3) אויפ'ן דאָרף, 4) שלום־בית, 5) נעא־שמענדריק, 6) אויפ'ן „טעזעאַק", 7) אויפ'ן הויף קיין בית־לחם, 8) נאָך האַלבע נאַכט, 9) „לאַפּסערדאַקעס", 10) ביים סאַמאָ־וואַר, 11) מאָנאָלאָג, 12) הערבסט־טאַנגאָ, 13) יוד. ראַפּסאָדיע, 14) אויפ'ן הימעל א יאַריד.

אַנסאַמבל לויט'ן א.ב. פּראָיעקט: זיסעל־גירל, מ. דאָלסקאַ, לאָלאַ זילבערמאַן, שיינע־מרים, מאַשע פּעטערמאַן, אַלאַ שליפּערקאָוויטש. מענער: שמואליק גאָלדשטיין, ש. דזשיגאַן, מיטעל קאָן, יעקב ריינגלאַס, י. שומאַכער, י. [illegible]

טעקסטען: מ. בראָדערזאָן, ל. גאָדעלמאַן, טומדאַן. מוזיק: ה. רובין, א. ביינעלמאַן, און פאָלקס־מאָטיווען. דעקאָר. און קאָסטיומען י. ברוינער, סצענע איינשטודירט דורך אירענאַ פּרושיצקאַ מוזיק־לייטער—ה. רובין, רעזשי דזשיגאַן, שומאַכער, בינע־אינספּעק־טאָר—מ. קאָן, ליכט־עפעקטען - יעראָזאָלימסקי

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער פון 11 פריה ביז 2 בייטאָג און פון 5 אַזייגער אָוונט, שבת א גאַנצען טאָג.

אָפּקלאַנגען פון די סיים־וואַהלען

די הכנות צו די סענאַט־וואַהלען

(ב) די פערטרויאונגס־מענער פון די בעזונדערע וואַהל־קאָמיטעטען מוזען בעווייזען געהעריגע בעשטעטיגונגען, אַז זיי זענען פערטרויאונגס־מענער צו די וואַה־לען פון סענאַט.

(ב) צו דער לאָדזשער סטאַראָסטווע האָט זיך געמעלדעט א דעלעגאַציע פון מושיץ, וועלכע האָט זיך בעקלאָגט אויפ'ן שטאָטישען ריכטער קאָוואַלסקי, וועל־כער האָט זיך בעטייליגט אין דער וואַהל־אַגיטאַציע פאַר נומער 4. די „בעבע" וועט וועגען דעם דערלאַנגען אַנ'אָנקלאַגע צו מיניסטער צאַר.

* * *

(ב) די לאָדזשער באַרעקעס געבען אַרויס אַנ'אויפרוף מיט „אויפקלערונגען" פאַרוואָס זיי האָבען נישט דורכגעפיהרט קיין מאַנדאַט.

* * *

(ב) עס ווייזט זיך אַרויס, אַז א חוץ אַלע וואַרענונגען האָבען פיל וועהלער זיך געלאָזט אָפּנאַרען. זיי האָבען אַריינגע־לייגט קאָלירטע נומערלעך און אויך גע־לעכערטע און בעשריבענע. דערפאַר זע־נען פיל שטימען געפּסל'ט געוואָרען.

* * *

(ב) די קרייז־וואַהל־קאָמיסיע נומער 14 האָט געמאַכט שוין פערעפענטליכט איהר ערשטע בעקאַנטמאַכונג וועגען די סענאַט־וואַהלען. עס ווערט מיטגעטיילט, אַז די ציוניסטיש־דעמישע ליסטע טראָגט ביי די סענאַט־וואַהלען דעם נומער 12 און די קאָמוניסטישע ליסטע דעם נומער 23

* * *

לויט די בערעכנונגען האָבען אין לאָדז געשטימט 263,301 וועהלער. דאָס אויסגעלאָסען האָט בעקומען 101052 שטי־מען. אויף א מאַנדאַט האָט מען גע־מוזט האָבען 25.250 שטימען.

* * *

צו די סענאַט־וואַהלען ווערען אין לאָדז אַרויסגעשטעלט 10 ליסטעס: נומער 1 מיט יאַן פּילסודסקי בראש; נומער 2 (פּראַקעס) מיט לעאָנטינאַ זאַקזשעווסקאַ אין דער שפּיץ; נומער 4 (ענדעקעס) מיט וולאַדיסלאַוו יאַבלאָנאָווסקי; נומער 7 (צענטראָלעוו) מיט ד"ר קאָפּטשינ־סקי, 12 מיט י. שפּיקערמאַן און ד"ר י. ראָזענבלאַט בראש; 13 (יודיש־ווירט־שאַפטליכער בלאָק) מיט באַנקיר ר. שע־רעשעווסקי אין דער שפּיץ; 14 (קאַטוי־לישער בלאָק) — אַנטאָני האַראַש; נומער 21 (בלאָק פון לינקע אַרבייטס־פּאַרטייען) סטאַניסלאַוו קאַזשימיער־טשאַק; דער נומער 13 (קאָמוניסטען) — אסתר סטרושעווסקאַ.

* * *

דער ערשטער קאַנדידאַט פון דער סאַ־נאַטאָרישער ליסטע אין לאָדז, פּראָקו־ראָר יאַן פּילסודסקי, זאָגט זיך אָפּ פון זיין סיים־מאַנדאַט לטובת דעם נאָכפאָל־גענדען קאַנדידאַט פון דער זעלבער ליסטע און ער קאַנדידירט מצד דעם „איינסעל" צום סענאַט.

* * *

די היינטיגע מיטינגען

אין צוזאַמענהאַנג מיט די פאַרשטעה־ענדע וואַהלען צום סענאַט, אָרדענט אָן דער „בלאָק צו פערטיידיגען די רעכט פון יודישען פאָלק אין פוילען" היינט מיטוואָך 4 גרויסע וואַהל־מיטינ־גען אין די לאָקאַלען פון „התאחדות", „בני ציון", „סיני" און פעראיין פון די געמיינדע־הענדלער. עס וועלען רעדען די ה"ה: סיים־דעפּוטאַט ד"ר ראָזענבלאַט, ראַטמ. י. מ. ביאַלער, רעד. י. אונגער, לאַווניק א. יאָעל, משה לימאַן, אינזש. י. זשעלינסקי, א. אַסט, י. עהרליך, מ. טעמפּעלהאָף און אַנדערע.

די ליסטע פון בלאָק צו די סענאַט־וואַהלען טראָגט דעם נומער 12.

——=0§0=——

וואו איז די גאַס 6־טער שערפּיען?

13־יעהריג פּרטמד מיידעל ווערט ביינאַכט פערנאַרט דורך א אויסוואורף אויף א פעלד און ווערט פערגוואַלדיגט

(§) דעם 25. פעברואַר ד. י. איז מיט דעם קאַלישער וואָקזאַל געקומען קיין לאָדז די 13־יעהריגע אַלבינאַ גאַרליצ־סקאַ פון שעראַדז. זי איז אָנגעקומען שפּעט ביינאַכט. לאָדז איז פאַר איהר א פרעמדע שטאָט. דעריבער האָט זי זיך געווענדעט צום פּאָליציאַנט אויפ'ן וואָקזאַל, ער זאָל איהר זאָגען, וואו עס געפינט זיך די גאַס 6. שערפּיען. דער פּאָליציאַנט האָט אָפּגעמשל'ט, וואו צו געהן און דאָס מיידעל איז געגאַנגען אין שטאָט אַריין. ווען זי איז אַרויס פון וואָקזאַל, איז איהר נאָכגעגאַנגען א יונ־גער מענש, וועלכער האָט איהר ער־קלערט, אַז ער וועט זי אָפּפיהרען אויפ'ן געהעריגען אַדרעס, אויף וועלכען זי פרעגט זיך. אָבער אַנשטאַט זי צו פיה־רען אויף 6. שערפּיען גאַס, האָט ער דאָס מיידעל אָוועקגעפיהרט אונטער דער שטאָט אויף א פעלד און דאָרט האָט ער זי פערגוואַלדיגט. ווען דער קרבן פון שעראַדז איז געקומען צו זיך, האָט זי וועגען דער געוואַלד־טאַט מיטגעטיילט דער פּאָליציי. נאָך אין דער זעלבער נאַכט איז געלונגען צו כאַפּען דעם אויסוואורף, דעם 27־יעהריגען וואַצלאַוו קוראַשינסקי, און ערגיץ נישט געמאָל־דען.

נעכטען איז זיין פּראָצעס פאָרגעקו־מען ביי פערמאַכטע טירען. קוראַשינ־סקי איז פער'משפּט געוואָרען אויף 2 יאָהר תפיסה.

——=0§0=——

קלייניגקייטען

פרעגט ר' מנשה...

ר' מנשה פרעגט זעהר אָפט א קשיה, און טאָמער האָט ר' מנשה די לעצטע צייט נישט געפרעגט קיין קשיה, איז עס נישט דערפאַר, וואָס ר' מנשה האָט נישט געהאַט קיין קשיה. געפרעגט האָט נישט ר' מנשה קיין קשיה דערפאַר, ווייל אויף א „מעשה" פרעגט מען נישט קיין קשיה...

איצט, אַז ס'האָט זיך אויסגעגליטשט ר' מנשה, פרעגט ער ווידער א קשיה:

אין לאָדזשער מאַגיסטראַט זאָל בקרוב אָרגאַניזירט ווערען א רעגירונגס־קאָמי־סאַר.

פרעגט ר' מנשה א קשיה:

וועגן, וואָס די פּ.פּ.ס. זענען געשלאָ־גען געוואָרען ביי די וואַהלען צום סיים, געהט מען זיי נאָך שלאָגען מיט א רעגירונגס־קאָמיסאַר ווי שלאָגט מען עס מיט צוויי שטעקענס — א סקאַנדאַל!

* * *

איצט פרעגט ר' מנשה א צווייטע קשיה:

אַלס משכון אויפ'ן שוועבעלער־מאָנאָ־פּאָל האָבען מיר בעקומען א הלואה פון 32 מיליאָן דאָלאַר. פרעגט ר' מנשה א קשיה: וויבאַלד מ'גיט הלוואות אויף שוועבעלעך, אפשר וואָלט איך געקאָנט בעקומען א הלואה אויף מיין שוועגער — זי ברענט בעסער ווי די היינטיגע שוועבעלעך...

ר' מנשה פרעגט נאָך א דריטע קשיה:

„הפה שאסור הפה שהיתר" — דאָס ווייס איך. ווי אַזוי אָבער האָט די קאַ־טוילישער וואַהל־קאָמיסיע ביי רוס'ס מאַנ־דאַט געלערנט פערקעהרט: „הפה שהיתר הפה שאסור"?...

ר' מנשה האָט נאָך צו פרעגען א קשיה, און טאָמער גאָר א האַרבע קשיה, נאָר צוליב „טעכנישע סבות" בעהאַלט ר' מנשה זיין קשיה ביז נאָך די סענאַט־וואַהלען.

לאָמיר וואַרטען אויף דער קשיה פון ר' מנשה.

—ושאָן—

די פרוי

פון

א. י. גראָדזענסקי

(ראָמאַן)

(5־טע פאָרטזעצונג)

רייזעל איז אויפגעשטאַנען יענעם פרימאָרגען שפּעטער ווי אַנ'אַנדער מאָל. אויפ'ן טישעל האָט זי שוין גע־פונען, ווי תמיד א פלעשעל מילך, א פּאָר אייער, פרישע פּוטער, א צעטעלע מיט יעקב'ס כתב: „האָב ליב דיינע נאָהענטע פריינד — מעהר ווי זיך אַליין".

— פון וואַנען איז די דאָזיגע נייע מוראַדע? — האָט רייזעל געשמייכעלט צו זיך — יעדען טאָג האָט ער א נייעם פּסוק, יעקב. צי איז דאָס אפשר נישט פון דער יעוואַנגעליע?

— ווען דער דאָזיגער יעקב וואָלט נישט אַלט געווען קיין 40 יאָהר און נישט געווען אַזא מאָדנער מיט זיין בסדר'דיגען שרייבען איהר צעטעלעך פון בלויז מוראַדעס, וואָלט ער געווען א גאָר נישקשה'דיגער בחור, — איז רייזעלען דורכגעלאָפען א מחשבה, — א גוטער איז ער דאָך. אָבער זיין גוטס־קייט איז עפּעס א סודות־פולע, עפּעס א רעטעניש.

רייזעל האָט זיך אויף גיך איינגעוואַ־שען. זיך אָנגעטאָן פאַר'ן שפּיגעל. וואו עס האָבען זיך אָפּגעפאָטאָגראַפירט איהרע ווייסע גלידער.

דעם ערשטען מאָל האָט רייזעל דער־פיהלט א פערלאַנג אַז עמיצער א שטאַר־קער, א געזונטער אַזא זאָל אַרומנעמען איהרע דאָזיגע ווייסע גלידער, גלעטען זיי, צערטלען זיי, צערטלען און קושען און צוטוליען איהר איינגאַנצען צו זיך. זי וואָלט נישט געוואָלט, אַז דער עמי־צער זאָל זיין דער מגושמדיגער, בעל־גופיגער יעקב מיט זיין גראָבען באַס־קול, מיט זיינע גראָבע הענט און מיט זיין בסדר'דיגען פרעדיגען איהר וועגען „מענשען־ליבע".

בלויז איין אברהם גורוויטש האָט איהר אַמאָל געקושט. איר האָבען אָבער זיינע קושען איבערגעלאָזט קאַלט, נישט גערייצט, זי האָט איהם דערלויבט זי אַרומצונעהמען און צו געבען איהר א קוש דערפאַר, ווייל ער איז א פּאָעט „מענ"... אָבער זי גופא האָט צו איהם קיין אינערליך אויפריכטיגע געפיהלען נישט געהאַט. בלויז סענטימענטען פון אַנ'אַכצעהן יאָהריג מיידעל זענען דאָס געווען. אָבער זאָגען, אַז זי רייזעל, האָט דערביי איבערגעלעבט עפּעס אויסערגע־וועהנליכעס, עפּעס עהנליכעס אויף ליי־בע. דאָס נישט...

געהענדיג אין דער פרישער זומעריוי־גער מאָרגען־לופט איבער די בולוואַרען האָט זיך רייזלען געגלוסט צו בעגעג־נען עמיצען, וועלכער זאָל זי נעמען אונטערן אָרעם און אַזוי בעגלייטען ביז צו דער ביוראָ. צי זאָל דער „עמיצער" זיין גינזבורג, צי מייראָוויטש, צי ליי־קין? זי האָט אַליין נישט געוואוסט. אי־בעריגענס, איז איהר געווען אַלץ איינס, ווער עס זאָל איהר נישט קומען איצט אַנטקעגען, אַבי נישט צו בעדאַרפען געהן אַליין. זי האָט געשפּירט א נויטיגקייט צו האָבען איצט ביי איהר זייט, עמיצען וועלכער זאָל עפּעס רעדען צו איהר, שמייכלען צו איהר, דערצעהלען איהר ליבעסווירדיגע פּאַסירונגען, א געשעהע־ניש, זיין צו איהר העפליך, עלעגאַנט, מענשליך...

אויף ראָג סאַראָווע וואו זי האָט זיך געטראָפען פערקעררעוועשן, האָט זי אָנגע־טראָפען יאַנען, דעם פר. סמאָליבען, פער־וואַלטער פון דער ביוראָ, וואו זי האָט גנאַדיג... יאַן איז געווען א לאַטוש א הויכער. א דאַרער, מיט גרויסע פער־בענקטע אויגען, א ליבענסווירדיגער הער, א העפליכער אָבער א ביסעל אַנ'־איינגעהאַלטענער ביז שעמעוודיגקייט.

יעדעס מאָל ווען יאַן פלעגט בעגעגע־נען דאָס יודישע מיידעל — און דאָס פלעגט פּאַסירען גאַנץ אָפט, ווי ער וואָלט זי בכיוון אָפּגעהיט — פלעגט ער זיך קרעמפּירען, מיט פערלעגענהייט אַראָפּנעמען זיין בריטעל, שוואַרצען קאַ־פעלוש און אויסציהען צו רייזלען א מאָ־גערע, ביינערדיגע ווייסע האַנט מיט לאַנגע, דינע, אָדערדיגע פינגער:

— גוט מאָרגען, פריילין!.. ווי האָט איר געשלאָפען?

שטענדיג פלעגט ער פרעגען איין און די זעלבע פראַגע, פונקט ווי אונטער־שאַרבען פון אָט דעם לאַטיש האָבען זיך קיין אַנדערע שאלות נישט געפונען.

— א דאַנק! — פלעגט רייזעל אויך קרענקפּיוענדיג א שמייכעל טאָן.

נאָכדעם פלעגט יאַן געהן מיט איהר דעם גאַנצען וועג [illegible] ער פלעגט זיך האַלטען [illegible] און זיך היטען אָנצוריהרען מיט זיין אַרבעל אָן אַרבעל פון רייזעל'ס קלייד. אַנ'אויסזעהן האָט ער בעת־מעשה גע־האַט פון א מטושטעשען, אַלע ווייל פלעגט די פאַרב איהם קומען אויפ'ן בלייכען צוציונענעם פּנים. און אַלע ווייל־לע, ווען איהם פלעגט זיך אויסווייזען, אַז ער איז צו נאָהענט צו רייזלען, פלעגט ער זיך א צוטומלטער א גויש טון און האַסטיג א מורמעל טון:

— ענטשולדיגט, פריילין!

ער פלעגט זיך פלייסען רייזלען צו פער־אינטערעסירען מיט זיין פּשראָן, מיט אָפּגעהאַקטע פראַזען וועגען וועט־טער, וועגען פריהלינג, וועגען דעם, אַז אין וועלכע פּויע טעג איז בעסער צו זיין אויסערן שטאָט, אין סטעפּ, איידער זיצען דאָ אין דער שטויביגער אָנגע־שוויצטער ביוראָ און סקריבען מיט די פעדערס. זיין שמועס פלעגט זיך אָבער נישט קלעבען, פלעגט ווערען יעדעס מאָל איבערגעריסען, מיט א קאָנפוזי־שען „ענטשולדיגט פריילין!" און עס האָט געהאַט א טעם ווי א זאַיקער. וואָס רעדט קוים מיט שוועריגקייטען, ווי ער וואָלט געבאַמקעט, און פלייסט זיך וואָס זאָגען עפּעס פערשטענדליכעס — אָבער איהם גיט זיך נישט איין...

צוקומענדיג ביז צו דער קאַליטקע פון דער זעמסטווע, וואו זיי האָבען ביי־דע געאַרבייט, פלעגט יאַן האַסטיג אַראָפּכאַפּען זיין הוט און אַרויסזיפצע־נדיג דורך די ציין: „צום ווידערזעהן, פריילין" — פלעגט ער רייזלען דורכ־לאָזען פאָראויס אין קאַליטקע און אַליין פלעגט ער ערגעץ נעלם ווערען.

ערשט אין א מינוט פינף אַרום, ווען רייזעל איז שוין געזעסען אין ביוראָ ביי דער אַרבייט, אויף איהר אָרט ביי דער שרייב־מאַשינקע, פלעגט אַריינקומען יאַן א שטייפער, א רוהיגער, אַנ'אָנגעצויגע־נער ווי א סטרונע און נישט קוקענדיג אין רייזעל'ס זייט פלעגט ער אַוועק־געהן אין צימער פון דירעקטאָר.

די גאַנצע צייט וואָס יאַן פלעגט זיך געפינען ביי איהר זייט געהענדיג צו דער אַרבייט, פלעגט זיך רייזעל פיהלען ווי געצוואונגען. איהר איז געווען מאָד־נע נישט צום האַרצען דאָס משונה'דיגע בענעמען זיך פון דאָזיגען קריסט. זיין אויסערליכער האַלטען זיך, זיין אונ־טערשפּרינגען בסדר אויף די איינענע פיס, איז איהר געווען מאָדנע נישט אָנ־גענעהם, און זי האָט זיך געפיהלט מיט דאָזיגען גוי אומבעקוועם, נישט פריי. זיין אומרוהיגקייט האָט זיך איבערגע־געבען אויך איהר, און איהר האָט זיך אויסגערוכט, אַז די גאַנצע גאַס קוקט אויף איהר, דער יודישער מיידעל, וואָס געהט דאָ מיט א גוי, און זי האָט ווי שעמעוודיג אַראָפּגעלאָזט די אויגען. איהר האָט זיך זעהר נישט געוואָלט, אַז עמיצער פון איהרע יודישע בעקאַנטע זאָל זי איצט בעגעגענען מיט'ן דאָזיגען קריסט און זי האָט זיך געשראָקען פאַר דעם

(דאָס ווייטערע קומט)

אמעריקא וועט ווערען דער פאָלי־טישער צענטער פון ציוניזם

(ענדע פון זייט 3)

מער ווי זיי גופא האבן משער געווען. ווי זענען שוין מעכניש נישט אין דער לאגע ארײנצוטרעטען און וועלכער עם איז ציוניסטישער לײטונג, כל־זמן זיי האלטען זיך בײ דעם פּרינציפּ נישט מיטצואַרבײטען אויף אלע געביטען מיט די נישט־ציוניסטען. אויב די רע־וויזיאָניסטען שטרעבען ווען עם איז מיטצואַרבײטען אין א ציוניסטישע עק־זעקוטיווע, וועלען זיי מוזען ענדערן זײער טאַקטיק בנוגע דער „אגענץ.“ אנישט זענען זיי אויף שטענדיג פער־אורטײלט צו בלײבען א אפּאָזיציע־פּארטײ. דאָס הײסט נישט, אז זיי וועלען נישט האָבען קײן אונדירעקטען אײנפלוס אויף דער לײטונג פון ציוניס־טישע אנגעלעגענהײטען, אָבער דירעקט מיטאַרבײטען וועלען זיי נישט זײן אין דער לאגע, כל־זמן עם עקזיסטירט די קאָנסטיטוציע פון דער „אגענץ“. אַנ־ענדערונג פון דער קאָנסטיטוציע איז אָבער נישט פּאַראויסצוזעהן. די פּוילי־שע אָפּאָזיציע, וועלכע האָט צוזאַמען

מיט די רעוויזיאָניסטען געשטימט געגען דער פּאָליטישער קאָמיסיע איז בעשטאַנען, אז ווײצמאַנ'ס רעזיגנאַציע זאָל זײן א פּולשטענדיגע, האָט קײן גרויסע ווירקונג אויפ'ן א. ק. נישט אויסגעאובט. די סבה וואָס האָט גע־פֿיהרט דערצו איז אפשר דאָס, וואָס איז קײנמאָל נישט ראַטזאַם אז א דע־לעגאַט פון א קאָנפערענץ זאָל זײן פּולשטענדיג געבונדען צו ענטשלוסען פון זײן גרופּע, וועלכע זענען אָנגענומען געוואָרען אין א שעה, ווען די לאגע איז פאַר זיי נישט קלאָר געווען און אלע אומשטענדען נישט בעקאַנט.

אין אלגעמײן אָבער, סײדען אז עס וועט פּאָרקומען א ראַדיקאַלע ענדערונג אין צוזאַמענשטעל פון די קאָנגרעס־דעלעגאַטען, וואָס איז נישט צו ערוואַר־טען, האָט דער אַקציאָנס־קאָמיטעט נאָכגעלאָזען דעם אײנדרוק, אז אויך נאָכ'ן קאָנגרעס וועט ווײצמאַן בלײבען

בראש פון דער ציוניסטישער לײטונג. אין דער עקזעקוטיווע זעלבסט וועלען אָבער דערבײ פּאָרקומען געוויסע שנויים און די אָפּאָזיציע וועט אזוי־ווײט ווי מעגליך ארײנגעצויגען ווערען אין א קאָ־אַליציע־עקזעקוטיווע.

ווי שוין פריהער דערמאָנט, האָט זיך דער א. ק. אויך שטאַרק בעשעפטיגט מיט דער פראַגע פון מיטעלקלאַס קאָ־לאָניזאַציע. מעהרערע פּאַקטישע ענדע־רונגען, פערבונדען מיט'ן עקאָנאָמישען קריזיס אין דער גאַנצער וועלט און מיט דעם אינגערליכען קריזיס אין ציוני־זם — גאַנץ אונאָפּהענגיג פון אויסען־פּאָליטישען קריזיס, האָבען דערצו גע־פֿיהרט דער שטאַנדפּונקט פון די אַמערי־קאַנער בראַנדײס־גרופּע האָט אויך אויף דעם געביט געוואונען אלץ מעהר און מעהר אין אײנפלוס. און נישט נאָר די ציוניסטישע לײטונג נאָר אפילו די אַרבײטער גופא זעהען אלץ מעהר אין די גײסטווענדיגקײט פון צוציהען מעהר קאַפּיטאַל אין א"י. דער אלגעמײנער

ווירטשאַפטליכער קריזיס האָט געפֿיהרט צו דעם, אז פיל מענשען וועלכע האָבען ביז איצט זיך בעשעפטיגט מיט האַנ־דעל, געלעבט פון דער בירזשע און פון ספּעקולאַטיווע געשעפטען, האָבען פער־לוירען זײן מקור פון פרנסה. מענשען מיט א פּאָר טויזענד דאָלאַר, וועלכע האָבען נאָך מיט אײניגע יאָהר צוריק נישט געקלערט וועגען בעזעצען זיך אלס קאָלאָניסטען, בעטראַכטען די פּראַ־גע איצט זעהר ערנסט, כל־זמן זײערע פּאַ רגראַשען האָבען זיך נאָך נישט אונגאַנצען צוריגען. אָרגאַניזירען דעם מיטעלקלאַס — אוהם בעזעצען אויפ'ן לאַנד און בעזוין פון נאַציאָנאַל־פאָנד איז מיט דער אונטערשטיצונג פון קרן־היסוד, מעגליך מאַכען פאַר זיי צו האָ־בען היגנה און לאַנדווירטשאַפט, פער־שטרעבט זיך איצט די ציוניסטישע בע־וועגונג. דער פעהלער וועלכער איז בע־גאַנגען זגעוואָרען אין די פערגאַנגענע יאָהרען, וואָס נישט גענוג אויפמערק־זאַמקײט איז געגעבען געוואָרען צו דער גרויסער עליה פון מיטעל־קלאַס, מיט קלײנע מיטלען איז איצט אָנער־קענט געוואָרען. מאַסנאַמען מוזען אָנ־גענומען ווערען, אז די יודען, וועלכע קומען, אָדער ווילען קומען אין ארץ־ישראל און בעזיצען קלײנע מיטלען זאָ־

לען זיי קענען פּראָדוקטיוו פערווענדען, אנשטאָט זיי צו אויפעסען און דאַן אַוועקפאָהרען צוריק פּולשטענדיג עני־טוישט. עס ווערט אײנגעזעהן, אַ אין אַמעריקא גופא זענען פערהאַן פיל יודען מיט קלײנע מיטלען, וועלכע וואָלטען גע־וואָלט זיך קאָלאָניזירען אין א"י, ווען זיי וואָלטען געווען זיכער מיט היונה. אויסערדעם וואָלטען פיל רײכע יודען אין אַמעריקא בעצעט אין א"י זײערע קרובים און אָסט־אײראָפּע, אנשטאָט זיי צו שיקען מאָנאַטליכע שטיצע, וועל־כע איז אָהן אַ ברעג און אָהן א תכלית.

דער פּאָליטישער קריזיס, ווי גע־זאָגט, איז נישט די אורזאַכע צו דער ענדערונג און די אנשויאונגען. זי האָט אָבער געגעבען א שטוים אין דער ריכ־טונג רדיכטונג. ערשטענס אַמאָל ווערט אײנגעזעהן, אז דער באָדען אין בעזיץ פון נאַציאָנאַל־פאָנד מוז אזוי שנעל ווי מעגליך בעזעצט ווערען און צווײטענס אויסנוצען די מעגליכקײט פון מיטעל־קלאַס אימיגראַציע, וועלכע איז נישט בעשרענקט, אז מעהר יודען זאָלען ארײנקומען אין לאַנד. זיי אלײן זענען א ווערטפולער עלעמענט, ווערט אײנ־געזעהן, און דורך זיי וועלען געשאַפען ווערען מעגליכקײטען פאַ רא גרעסערער יודישער אַרבײטער־אימיגראַציע. אין דעם זין פון דער עולה, וואָס פּאַספילד

האָט געוואָלט אַנטוּן די יודן, קען ארויס־קומען, נאָר פערקעהרט, א גרויסע טובה, אָבער די אויגען פון אלע ציוניסטען איז איצט געריכטעט צו אַמעריקא, נישט נאָר אויפ'ן עקאָנאָמישען געביט — צו בעקומען פון זיי געלד איצט וויל מען אויך, אז וואָס מעהר אַמערי־קאַנער יודען זאָלען זיך בעזעצען אין א"י, זאָלען ארײנלעגען געלד אין לאַנד, אי וואָס איז נאָר אפשר וויכטיגער פון דעם אלעמען איז, אז אויך אויפ'ן פּאָ־ליטישען געביט געווינט אַמעריקא מעהר געוויכט, נישט נאָר אין איהר אײנפלוס אויף דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע נאָר אויך אויף דער ענגלישער רעגירונג. די מאַטיאַך, אז דער פאָרשלאַג אָפּ־צוהאַלטען דעם ציוניסטישען קאָנגרעס אין אַמעריקא איז ערנסט בעהאַנדעלט געוואָרען, בעווײזט דאָס און פאַר די וועלכע זענען בעקאַנט מיט די פּאָליטי־שע אונטערהאַנדלונגען, וועלכע ווערען איצט געפֿיהרט, איז די זאַך נאָך מעהר קלאָר.

אויף יעדען פאַל — אַמעריקא, וועלכע איז נישט געווען פערטראָטען אויפ'ן אַקציאָנס־קאָמיטעט, איז בעשטימט גע־וואָרען צו שפּילען פּולבלט א ענטשײ־דענדע ראָל אין ציוניזם און דער שווער־פּונקט איז אריבערגעטראָגען געוואָרען פון אײראָפּא קײן אַמעריקא. (יט"א).

כּלאַנג־פילם־טעאַטער
„MIMOZA“
ul. Kilińskiego 178

היינט און טעגליך!!
איוואַז מאָזשוכין
אין זיין הערליכער קלאַנג־קרעאַציע אין מאָנומענטאַלען פילם
לויט דער ערצעהלונג פון לעוו טאָלסטאָי אַלס
„האַדזשי מוראַט“
(דער ווייסער שטן) אין די הויפּט־פּראָלען־ראָלען:
ליל דאַגאָווער און בעטי אַמאַן
אין פילם בעטייליגט זיך אַ בעריהמטער כאָר פון דאָנער קאָזאַקען, וואָס זינגט אַ רייה רוסישע לידער
אנפאַנג אין די וואָכען־טעג 5.30, 7.30 און 9.15
שבת, זונטאג און חגאות 3.30
אויסער־פּראָגראַם: רעוועלאַציע־קלאַנג־צוגאַבע
דער נאָהנטסטער פּראָגראַם: גוהים תבה

לעזט!
אכטונג! אַכטונג!
קאָנקורענץ־פּרייזען!
זכדי צו ערמעגליכן די ברייטסטע קרייזען פון ג' פּובליקום צו בעק־מען אַ ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאַהמע' זענען די פּריי־זען אין מיין פאָטאָגראַפישן אַנשטאַלט געוואָרען פערקלענערט ווי:
12 שטיק („Express pictures“) זל. 2
6 „ פּאַסט־פאָטאָגראַפיעס „ 2
6 „ פּאַסט־ „ ברויז „ 6
6 „ „ אויף זייד „ 8
אכטונג צו אַ ½ טוץ זיידענע פּאַסט־פאָטאָגראַפיעס גיט מען צו אכטונג
אַנ'אָריגינעלען פאָרטרעט בחנם!!
ס'ווערען אויך אויסגעפערטיגט פּאָרטרעטען אין ראַה־מען און אויך אַ פּערקויף פון ראַהמען
קומט און איבערצייגט אייך!
בעם. ביי מיר צו בעקומען די אויפנאַהמע פון עספּעראַנטאָ־קאָנגרעס
מיט אַכטונג
„PARISIEN“
קונסט־אַנשטאַלט
פראַנציסקאַנער 30.

FORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקהייטען און טענער־שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראַלאָגישע און נערוועז־קראַנקהייטען.
קוואַרץ לאַמפּ־עלעקטרישע היילקאַבינעט־קאָסמעטיק
טעגליך פון 8 אַ זייגער פריה ביז 9 אָוונד
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג
בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען
וויזיט 3 זלאָטעס

שענקעוויטשאַ 26 „ווריל“ שענקעוויטשאַ 26
היינט מיטוואָך 9 אַ זייגער אָוונד וועט דער בעקאַנטער יודישער פּובליציסט
רעד. י. אויגער
האַלטען אַ רעפעראַט א. ד. ט. „וואָס איז דאָס ראַסען־שנאה?“
אריינגאַנג פאַר מיטגלידער און אַריינגעפיהרטע געסט אומזיסט.

קינאָ
ZACHĘTA
זגיערזשער־גאַס 26.
היינט און ווייטערדיגע טעג!!!
דאָס מעכטיגסטע טייסטערווערק, וואָס שטייגט איבער אַלע ביז איצט־געזעהענע שלאַגערס א. נ.:
די זינד פון די פאַטערס
אין די הויפּט־ראָלען דער גרעסטער טראַגיקער פון דער וועלט אין זיין נייעסטער קרעאַציע, וואָס שטייגט איבער דעם פילם „דער אונטעריגער מענש“
עמיל יאַנינגס
מעכטיגע דראַמע, וואָס אילוסטרירט דעם גורל פון אַ דייטשען עמיגראַנט אין אַמעריקא
אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' י. סטעפּאַנסקי
אָנפאַנג פון די סעאַנסען אין די וואָכען טעג 4 אַ זייגער נאָכ־מיטאָג. — שבת, זונטאָג, און חגאות 12 אַ זייגער פאַרמיטאָג.

מעכאַנישע שלאָסעריי און ווייסעריי
J. Reder, Łódź
Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)
כ'נעם אָן פערשידענע שלאָסעריי־אַרבייט און אויטאָגענישע שווייסונגען אונטער גאַראַנטיע.
פריוואַט־וואוינונג גדאַנסקאַ 20. וו. 17.

דייטשע
האַנדעלס־קאָרעספּאָנדענץ
ערלעדיגט דאָס ביוראָ „אַרגוס“
זאַכאָדניאַ 36
טעלעפאָן 108-47

פלעגט די פיס
PEDICURE
S. Łódzki

Traugutta 5 (Krótka m. 10.) tel. 170-37
נעמט אָן פון 11—2 און פון 4—7 אָן. — געוועזענער אַסיסטענט ביי מיסטער עמאַלען (היהנער־אויג־אַנשטאַלט אין לאָנדאָן). — ספּעציאַליסט צו בעזייטיגען הינערל אויגען און האָרנהויט, ווי אַריינגעוואַקסענע נעגע־אָהן שמערצען.
2617

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש
אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אָנ־געוועהטאָגטע ענינים זאָלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביוראָ
פעטריקאָווער 17
2-טער הויף פאַרטער
דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 148-79,
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס, קלויזולעס און זאַ־בעזפּיטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען אין משך פון 24 שעה. אַפּע־לאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רע־קורסען וועגען פּעסער, וויזעס אין קאַ־מיסאַריאַט־זשאַנדו, וועקסעל־אינקאַסאָ אויף גאַנץ פּוילען און גאַליציען ווערען פּינקטליך אין געוויסענהאַפט ערלעדיגט צו די ביליגסטע פּרייזן. שותפות־אַקטען, סטאַטוטן, איבערזעצן אינטערצעזיעס, אַקטן, דאַראַווייזנעס אַלערליי ספּראַוועס ווערען אָנגענומען אַדורכצופיהרען, עיוצ־טועל מיט אַנ'דוואַקאַט.
די איינציגע טאָכטער פון ישראל מאַנעלאַ
2-טער הויף פאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, טעל. 148-79.
בעמ.: דאָס ניי־„געבאַקענע“ מאַנעלאַ־ביוראָ אויפ'ן ערשטען הויף האָט נישט קיין שום שייכות מיט'ן לאַנג־עקזיסטירענדען ביוראָ, וואָס געפינט זיך
אין צווייטען הויף פאַרטער
טעלעפאָן 148-79

פיזיקאַלישער טעראַפּיע
קאַבינעט
ביי דער געז. „לינת־הצדק“
(נאַכט־פּאָגאָטאָוויע) צעגיעלניאַנאַ 53
אָפען פון 10—2 און פון 4—6 אָוונד.
קוואַרץ־לאַמפּ —1 זל.
סאָלוקס 2.50 „
דיאַטערמיע 3— „
עלעקטריש באָד 2.50 „

Dr. med. St. Praport
ספּעציאַליסט פאַר פרויען און אורין קראַנקהייטן
נעמט אָן פון 6—8 אָוונד
גדאַנסקאַ 77ª, טעל. 208-95
אין לעטשניצע „סאַניטאַס“, ציגעל־גאַס 29
פון 11 ביז 1 מיטאָג.

צאַהנערצטליכער קאַבינעט
ביי דער לעטשניצע „POMOC“
Aleksandrowska 1
איז ווידער טעטיג אויך אין די שעה'ן פון 3—6

שרייבען שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס, אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרניט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע ניט.
זאַוואַדזקאַ 19 פר, 1 שט.

אַ געוועלב
מיט 2 צימערן און קיך
אויף אַ זעהר גוטען פּונקט פּאַסענד אויך פאַר אַ געשעפט פון זאַפּאָרט איבערצוגעבען. צו ער־פאַהרען אין אַדמיניסטראַציע פון „לאָדז. טאָג.“

Do wydzierżawienia
od zaraz plac przy ul. Ogrodowej 76 o przestrzeni 3436 mtr. kw. z używalnością bocznicy kolejowej od stacji Łódź-Kaliska. Wiadomość od 9–2 p.p. w biurze Powszechnej Spółdzielni Spożywców ul. Ogrodowa 74, tel. 105-55.

אַ „כיכטי“ יונגעל
מיט בעקעסטיגונג אין עלטער פון 14 ביז 16 יאָהר, קען זיך מעלדען צום צייטונגס־פּערקוי־פער ראָג שענקעוויטש און מאָניושקי. עס איז אויך געוואוגשען פון פּראָווינץ.

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה,
אם תקח אמרי, ומצותי תצפן אתך,
אז תשכן בטח ושאנן, כי הלך בתום
ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע
איבער דעם זאָלסט נאָר קומען אין דער
ביוראָ — פון — ד. מאַנעלאַ
וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף, אויף ערשטען הויף
פּיעטריקאָווער 17 לינקע אָפיצי־נע פאַרטער.
טעלעפאָן 124-95
וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזו־לעס, זאַבעזפּיטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אורזשאָנד ראָזיעמטשי. ווי אויך איבער־זעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
בעמ.: קלאַוזולעס און זאַבעזפּיטשע־ניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך 24 שעה.
מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17 ערשטער הויף.

מיט אַ רוהיג געוויסען
קענען מיר גאַראַנטירען,
דאָס מעטאַל־בעטען, קינדער־וועגעלער, מאַטראַצען פאַר האַלצענע בעטען לויט'ן מאָס „פּאַטענט“, וואַש־טישען און ווישמאַשקעס אַמביליגסטען איז צו בעקומען אין פאַבריקס־לאַגער
„Dobropol“
פּיעטריקאָווער 73 אין הויף, טעל. 158-61

וויכטיג פאַר דאַמען!
נאָר פאַר 2.50 זל.
מאַכע איך די עלעגאַנטסטע דאַמען־היטע נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבעראַר־בייטע איך אויף גענצליך ניי.
געדענקט דעם אַדרעס:
23 זאַוואַדזקאַ 23
אין הויף, 2-טען איינגאַנג, לינקס פאַרטער.
בעמ.: נייע היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויס־פערטיגונג — 50 פּראָצ. ביליגער ווי איבעראַל
„TOLA“

אַבאָנאַמענטס־פּרייז: [illegible]
Redaktor-wydawca S. Hamburski
Drukarnia: S. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska [illegible]